

Prelomnica?

Zahteve, ki smo jih v Sloveniji, na podlagi eksperimentalnih izsledkov, obširno in dokumentirano povedali že pred šestimi leti (Glej: Zavod za napredke šolstva SRS, UČNI NACRT OSNOVNE SOLE V TEORIJI IN PRAKSI, Ljubljana, 1964) in zahteve, ki so bile v tem pogledu v zadnjem času tudi v zveznem merilu vedno pogostejše in odločnejše, je uresničil Zavod za unapređevanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske. Izdelali so — prvi v državi — strukturalno analizo učnega načrta, zaenkrat za IV. in VIII. razred osnovne šole.

Za kaj gre? Na kratko: **do-sedanje okvirne učne načrte so podrobno razčlenili na izobrazbeno — vzgojne norme.** Med drugim niso samo taksonomsko našli pojmov, ampak so navedli tudi psihološke razsežnosti teh pojmov. Pojme, za katere sodijo, da je dovolj, če jih učenec samo prepozna, so označili s črko P, tiste, ki jih mora znati aktivno obnoviti, z R in avtomatizirane z A. Seveda specifično diferencirano, ustrezno za vsak učni predmet. Posebej je govora o znanju na »ravnih sledi«, ki ga označujejo s I. Zahtevnost in vrednost strukturalno-analitične obdelave pojmov v učnem načrtu zna pravilno oceniti in ceniti le tisti, ki pozna našo šolo iz prve roke, zlasti pa še tisti, ki so že delali na tej tematiki. V Sloveniji je bilo to že skoraj pred desetimi leti, v najslabših možnih delovnih in drugih okoliščinah, na takratnih »eksperimentalnih« osnovnih šolah.

V razgovoru s pedagoškim svetovalcem hrvatskega zavoda, s prof. Slavkom Biondićem, sem spoznal, da se pa v Zagrebu v polni meri zavedajo začetka svoje poti v tej smeri in vseh številnih, mnogostranskih težav in vsemogočih kritikov, ki so s takim pionirskim delom objektivno neizbežno povezane. Kljub njihovi skromnosti pa sem osebnostno trdno prepričan — tudi če bi v Zagrebu s pojmovno analizo učnega načrta uspeli samo za en odstotek od sto možnih — da zaslužijo za ta pogumni in — kratkoročno presojeno — nevhvalni korak vse priznanje.

Ker se ne bom nikdar sprijaznil s tem, da je naša, slovenska sodobna mladina po svoji intelektualni zmogljivosti in delovni prizadevnosti manj vredna kot pred vojno ali drugod na svetu, prav to pa hočejo dokazati osipi na vseh

ravnih, sem prepričan, da je diagnoza naše bolne šole: **stupa pedagogica** — po-nemuljanje učencev s spomin-sko, pozitivistično enciklopedi-stično faktografijo. In prav za-to moramo najprej **natančno vedeti, kaj in zakaj hočemo** potem se šele lahko pogovarja-mo o vsem nadaljnjem, vklju-čno o učinkovitosti šolskega de-la, o vseh vrstah vidnih in ne-vidnih osipov. Tega — kaj in zakaj hočemo — pa v drugi polovici 20. stoletja ne more-več vedeti in povedati posameznik, vsak učitelj zase, kot to terjajo od njega naši sedanjí neopredeljeni, globalno orien-tacijski okvirni učni načrti. Takih posameznikov preprosto ni, ne v Jugoslaviji in ne drugod na svetu, ne glede na izobraz-bo in praktično izkušnost. Gre namreč za usodni nespora-zum: mesto učiteljeve »ustvar-jalnosti« (lahko berete tudi »kreativnosti«) ni v principial-nem določanju učne snovi, to zmore danes samo še interdi-sciplinarni team vrhunskih strokovnjakov, ampak v reali-zaciji od družbe postavljenih izobrazbeno-vzgojnih norm, v izobrazevanju in vzgajanju. Za-to je samo v podrobnostih raz-členjen in preciziran učni načrt znanstveno vsestransko kompa-rabilen, je ergometrijsko eval-vanten in samo tak omogoča večanje šolske delovne storil-nosti, vse drugo je naivna in primitivna, anahronistična pe-dagoška romantika, ki je v ne-spravljlivem nasprotju z obdobjem znanstveno tehnične revo-lucije. Ne moremo in nikdar več si ne bomo mogli privo-sčiti, brez katastrofalnih posledic, razkošja šolskega svaštarjenja z »uma svitlim mečem«.

Danes je čas, ki zahteva od šole v prvi vrsti to, da nauči učence, kako naj se učijo, kaj-ti to, kar jih sicer nauči danes, je že za jutri premalo.

Tudi mi v Sloveniji bi zmog-li strukturalno analizo okvir-nega učnega načrta (dokler je ne bomo imeli, nam vse druge »sanacije« ne bodo mnogo kori-stile), če ne bi bilo naše tipične slovenske majhnosti, če ne bi bilo ljudi, ki v kali zatro vse, kar je izvirnega z aprioristično neargumentirano anatemo: »NI ZNANSTVENO!« — Znanstve-nost pojmujejo antimarksistič-no, zato ker v svojih nedialek-tičnih glavah niso sposobni raz-umeti, da je lahko Trubar na-pisal »samo« Abecednik, Can-ka pa šele Hlance.

Dr. Jože Sirec

Na ljubljanskih osnovnih šolah podpisujejo samoupravni dogovor o delitvi osebnih dohodkov

Lahko bi rekli, da naposled le prihaja do rezultatov akcije sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ki se že nekaj časa zavzema za samoupravno dogovarjanje: takšno dogovarjanje se je zdaj sprožilo med osnovnimi šolami ljubljanskih občin z namenom, da se s pomočjo instrumentov, ki jih imamo, uredijo osebni dohodki prosvetnih in drugih delavcev v teh zavodih tako, da bodo za enako delo in enake delovne pogoje prejemali enako plačilo.

Vse od leta 1962, ko so posamezne šole izdelale prve pravilni-ke o delitvi osebnih dohodkov, vlada na področju nagajevanja prosvetnih delavcev dokajšnja

neenotnost in marsikje tudi kri-vičnost. Delavcem na šolah je primanjkovalo izkušenj, zato so bolj ali manj kopirali pravilnike gospodarskih organizacij, kar je

imelo za posledico nepravilno vrednotenje delovnega mesta v šoli. Nihče se tega problema ni lotil analitično in dovolj poglobljeno. Razen tega, da so bili tako nastali pravilniki med seboj do-kaj različni, so imeli tudi skladi za financiranje šolstva pri občin-skih skupščinah kaj različne kri-terije za dodeljevanje sredstev šo-lam. Vse to je imelo očitne posledice v precejšnjih razlikah v oseb-nih dohodkih med posameznimi šolami v občini, pa tudi med občinami. Te razlike so se vedno bolj večale še z različno stopnjo rasti narodnega dohodka v občinah, še bolj pa zaradi neenot-nega vrednotenja delovnega me-sta prosvetnega delavca, tako da so se ponekod osebni dohodki za enako delo in pri enakih delov-nih izkušnjah razlikovali tudi do 30 %. Vso to situacijo je neureje-no financiranje našega šolstva sploh še bolj zaostrilo.

Sindikati je dal idejo o samo-upravnem dogovarjanju. Prosvet-ni delavci so takoj pograbil idejo in postavili zahtevo po samo-upravnem dogovoru med ljubljanskimi šolami, ki bi naj po-enočil kriterije za delitev osebnih dohodkov — zdaj tem laže, ko se je vsaj do neke mere s sanacijo šolstva to področje družbenih de-javnosti začelo otepati največjih težav. Temeljna izobrazevalna skupnost Ljubljana in mestni od-bor sindikata delavcev družbenih dejavnosti sta iz svojih članov imenovala komisijo, ki naj pri-pravi osnutek takega dogovora. Osnutek je narejen; dogovor, kot je v osnutku, ima za izhodišče vrednotenja dela pedagoških in drugih delavcev v šolah merila ljubljanske TIS.

Na sestanku ravnateljev ljubljanskih osnovnih šol, predsednikov svetov delovnih skupnosti ter predsednikov osnovnih sindikal-nih organizacij na teh šolah — sestanek je bil v petek 22. maja letos — so prisotni prejeli osnu-tek »sporazuma o postopkih za samoupravno dogovarjanje v ljubljanskih osnovnih šolah« in tudi že »osnutek samoupravnega dogo-vora o delitvi osebnih dohodkov«. Ta osnutek dogovora določa: 1. delitev sredstev za osebne dohod-ke, 2. osnove za razdeljevanje

osebnih dohodkov po delovnih mestih, 3. izračun vrednosti toč-ke, obračun osebnega dohodka, 4. ugotavljanje delovnih uspehov, 5. nadomestilo osebnih dohodkov, povračilo potnih in drugih stroškov ter 6. končne določbe.

Osnutek samoupravnega dogo-vora o delitvi osebnih dohodkov, ki so ga prejele vse ljubljanske osnovne šole, je zdaj v razpravi v teh šolskih kolektivih. Nedvom-no ta osnutek še ni popoln in ne najboljši, vendar bo v danih po-gojih materialnega položaja omo-gočil, da bodo imeli prosvetni in drugi delavci v šolah na enakem delovnem mestu, z enako izobraz-bo, ob istem obsegu dela in de-lovnih izkušnjah v čim večji možni meri enako osnovo osebne-ga dohodka. (Na sestanku zgora-omenjenih predstavnikov smo sli-sali močan poziv našim znanstve-no-raziskovalnim institucijam na področju šolstva, naj bi se vklju-čile v raziskovanje težavne pro-blematike nagajevanja v šolstvu, ker se šole same ne bodo mogle uspešno lotiti vseh nalog v zvezi z nagajevanjem.)

Nedvomno bo pomenil spre-jem in podpis takega samouprav-nega dogovora korak naprej pri urejanju materialnega položaja delavcev v vzgojno izobraževal-nih zavodih.

dh

Razstava »Četrto stoletje slovenske grafike«

Petindvajset let — od 1945 do 1970 — navsezadnje ni ve-lik časovni razpon, toda v pre-rezu umetniškega snovanja se nam razodeva kot silovit raz-korak raznoterih možnosti. Slo-venska grafika je v tem času razvivala vsebinske in oblikov-ne možnosti do stopnje, ki vid-no presega uspehe zgolj v do-mačem, jugoslovanskem meri-lu, kar potrjujejo tudi mnoga mednarodna priznanja. More-biti ni pretirana misel, da je prav grafika povojnega časa vi-talno stopila v ospredje v mnogo bolj razvidni svežini kot druge veje umetnosti.

Lok četrtsotletnega grafičnega razvoja se pne od Jakčevih in Miheličevih partizanskih zap-isov preko kasnejših del in no-vih dosežkov Debenjaka, Spa-cala, Preglja, pa vse do Jemca, Meška in Bernika, do najnovej-ših pričevanj pri Sefranu; in še bi lahko našli imena, ki v delu potrjujejo resnične kva-litete. Mejniki v četrtsotletnem razvoju so razvidni: leto 1945, ko pionirja grafične umetnosti na Slovenskem, Jakac in Mihe-lič, s sistematično specialko zainteresirata za grafiko širok krog, ki potlej ubira samosvoja pota; leto 1955, ko ob prvi mednarodni razstavi grafike v Ljubljani pride tudi prvo me-dnarodno priznanje in hkrati uvede »ljubljsko šolo« v mednarodni krog; med leti 1960 in 1970 pa je slovenska grafika utrdila mednarodno afirmacijo.

Moderna galerija v Ljublja-ni je za razstavo pripravila prečiščen izbor grafičnih listov, ki po številu in pomembnosti dajejo objektivno sliko petin-dvajsetletnega ustvarjalnega na-pora. Pet rodov je izoblikovalo izredno bogate dosežke, bogate tudi po vsebinski in formalni plati. Dosežke, s katerimi bi se lahko ponašala tudi katera druga država, katere ime je za-pisano v svetu umetnosti že sto-letja.

Z razstave »Četrto stoletje slovenske grafike« v ljubljanski Moderni galeriji: Andrej Jemec — Pejsaž IX.

SKUPŠČINA REPUBLIŠKE SKUPNOSTI IZOBRAŽEVANJA

SPET PRAVA PEDAGOŠKA KLIMA

V veliki dvorani stavbe Izvršnega sveta Slovenije je v sredo 27. maja potekala 11. seja skupščine Republiške skupnosti izobraževanja.

Zraven je prišel tudi Stane Kavčič, predsednik IS.

Vsi govorniki na seji so se strinjali z nekajkrat izrečeno trditvijo, da se skupnosti izobraževanja — od temeljnih do republiške — v relativno kratkem času uveljavljale. Predstavljajo uspešno obliko družbenega dogovarjanja na izredno pomembnem področju vzgoje in izobraževanja. Čeprav so nekateri opozarjali, da je sode-lovanja z drugimi skupnostmi združenega dela še vedno pre-malo in je tu in tam tudi še pre-malo učinkovito, pomeni to opo-zorilo premik od nekdanjega raz-deljevanja finančnih sredstev v vsebinsko vrednotenje. Hotenja izobrazevalnih skupnosti nazven dejansko še vedno posegajo po dodatnih virih sredstev, vendar je animiranje, čeprav na tak način, sporazumevanje o vrednosti in pomembnosti miselnega in ustvar-jalnega potenciala osveščene etnične skupine.

DRUŽBA JE STORILA SVOJE

Stane Kavčič, predsednik IS Slovenije, po stroki ni prosvetni delavec. V svojem prispevku k razpravi o nadaljnjih nalogah izobrazevalnih skupnosti pa je go-tovo oblikoval najbolj pedagoško misel, ne eno, več.

Ne bom se držala zaporedja njegovega izvajanja. Iztrgala bom le najbolj važna, ki jih pravzav-ljavo ni mogoče načrtovati, pa pravni biti stalna praksa vsako-dnevnega dela.

»Človek, ki mora pri 12 ali 13

letih priznati svoj poraz (osip v osemletki), je ranjen za vse živ-ljenje. Težko, najbrž celo nemo-goče je zaceliti to rano osebnosti, ne da bi bolela vse življenje... Ne da bi imela boleče posledice za okolico... Del mladine opo-zarja, da je družba na področju vzgoje in izobraževanja storila svoje, sedaj pa so na vrsti prosvetni delavci, da izboljšajo pe-dagoško vzgojno vsebino. Kako — je stvar strokovnjakov tega po-dročja, ne stvar politikov. Mnogo nas je prepričanih, da ta naloga ni niti dobro načeta. Če bodo mo-rali vprašanje osipa v osnovni šoli (pa tudi v drugih) reševati poli-tiki, ga bodo pač reševali tako, kot znajo. Prišlo bo do obtoževanja in nervoze, to pa je slabo. Intenzivni proces za izboljšanje se mora odvijati znotraj stroke same. Čimprejšnja analiza in ak-cija je nujnost.

Se pred 50 leti je bil učitelj predmet najrazličnejših spekula-cij (beri Cankarja — je citiral). Učitelj je danes družbeno afirmi-ran delavec in v vsi samozaveš-tjo se mora boriti za pridobitvi po-ložaj. V treh letih podvojenja sredstva za šolstvo — to je uspeh, ki ga je treba ambiciozno čuvati in braniti ter še naprej trmasto zahtevati svoje pravice. Nikakor še ni vse urejeno. Tudi sredstev ni dovolj. Toda nobena panoga na Slovenskem se ne more pohvaliti, da ima toliko, kot si želi. To je le dokaz hitrega in učinkovitega razvoja.

Tako je dal priznanje in opre-

deliti najvažnejšo nalogo. Zdelo se mi je, da je poleg Kavčiča med nami tudi pokojni Boris Kidrič. Tudi ta veliki slovenski politik je imel v mislih isto, ko je naročil: »Vzgojiti hočemo človeka pono-snega čela in jasnega pogleda.«

POMEMBNE DROBNARIJE

Lani začeta akcija za SISTE-MIZACIJO NA VISOKOSOLSKIH ZAVODIH je pokazala, da nimamo preveč kadra, saj potrebujemo 500 novih univerzitetnih učiteljev. Odpravili smo šolstvo za izredni študij na teh zavodih. Ni še rešeno vprašanje knjižnic, ki so nepogrešljive za visokošolski študij (republiškega pomena), kot je npr. centralna tehniška knjiž-nica, ki se duši v premajhnih pro-storih.

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH še vedno ni dovolj integrirano v redno šolanje. Zdi se, da moti sam izraz. Zdi se, da smo ob skrbi za strokovnost pozabili, da je stal-no in dopolnilno izobraževanje zaposlenih po svetu izredno ure-jena in nepogrešljiva oblika. Men-da nas še vedno strašijo sprice-vača z malo znanja, lenobe, ki spekulirajo ob zmanjšanem pro-gramu. Toda tega ni več. Gre za novo vsebino izobraževanja odraslih — gre za spremljanje raz-voja, gre za pomoč človeku, ki je zaposlen, pa mu še tako visoka šolska izobrazba ne more priza-vesti s hitrim razvojem znanosti, tehnike, družbenih premikov itd.

Ze sedaj imamo blizu 400.000 učencev izredno pestrega in raz-vejanega SREDNJEGA ŠOLSTVA. Pritisk na srednje šole bo še več-ji. Mnogo srednjih šol je v izred-no slabem položaju predvsem

prostorsko in po opremljenosti. Financiranje teh šol s strani re-publike je zavrla skrb ustanovi-teljev. Potrebna je hitra akcija, sicer nas bo že v nekaj letih pri-čelo na tem področju dušiti.

UČBENIKI — nimamo učbe-nika za družbeno in politično ure-ditev SFRJ, nimamo učbenika o ekonomiki podjetij. Oba predme-ta uče šolniki na pamet, izgublja-jo energijo za narekovanjem, učen-ci se love po svojih zapiskih pred zrelostnim izpitom.

UČILA — imamo jih premalo. Podjetja, ki se s tem ubadajo, so že nekaj let v izgubi. Plačujemo že dragocene devize. Stane Kavčič je navrgel: »Namesto, da učila uvažamo, jih pričnimo izva-žati! Imamo vse možnosti, da stro-kovno in kvalitativno zastavimo tak program in ga tudi izvedemo. Lepa naloga za RSI!«

CELODNEVNO BVIANJE — premalo razvito. »To ni le vzgoj-ni, ampak tudi strokovni ukrep pri vzgoji mladine.« (Stane Kav-čič). Vključevanje B programa postopno zraščati z A programom.

SOLE PRI GOSPODARSKIH ORGANIZACIJAH — 25 jih je. Prihodnja seja skupščine RSI bo že imela na razpolago materiale za presojo in usmeritev politike teh šol. Gospodarstvo namreč še vedno želi čimprej tako in tako usposobljenega delavca. RSI pa vztraja — upravičeno — da mo-rajo tudi te šole dajati solidno splošno izobrazbo. Strokovni in-terese ne sme prekrti splošno družbenih interesov.

KAKO 1971 SKLADI SKUPNE PORABE — v imenu sindikata delavcev

družbenih dejavnosti je Grčar zahteval dostavek, da jih formirajo zavodi v isti višini, kolikor pade na posameznika v drugih službah. Njihov namen: stano-vnjski prispevek, skupne kulturne potrebe, rekreacija, dodatno izobraževanje.

DOKVALIFIKACIJA v prosvetni stroki je edinstvena praksa v naši družbi. Doseči je treba, da bodo TIS dale sredstva za to in pomagale tistim, ki študirajo. Prosvetne delavke z družinami in otroki so v službi vestne, zraven imajo še nalogo dokvalifikacije. Brez družbene pomoči tega bre-mena ne bodo zmogle. RSI mora na to opozoriti TIS.

ZNANSTVENO RAZISKOVAL-NO DELO — na področju vzgoje in izobraževanja je bil na seji predložen načrt, ki skoro ni do-živel pripomb. Vsi se namreč za-vedamo pomembnosti tega dobrih 10 let zanemarnjenega področja.

STUDENTSKI IN DIJASKI DOMOVI — študentje se strinja-jo z ekonomskimi cenami oskrb-nega dne, vendar predlagajo, da se najprej zagotove sredstva. Skupščina se je odločila, da pre-idejo na ekonomske cene in iz prakse rešujejo življenjski cenus študenta in dijaka. Ugotovljena in priznana je spodnja meja mesečnega dohodka 640 din. Študent je predlagajo, naj se zniža meja študijskega uspeha od 3,5 na oce-no 3 (dobro). Predsednik IO Lu-dvik Zajc je opozoril, naj univerza vključuje študente v intelektual-no delo (za katerega se med stu-dijem usposablja), namesto, da dovoljuje izgubljanje tega po-tenciala v manjvrednih delih, ki si

(Nadaljevanje na 2. strani)

S SESTANKA ŽALSKIH PROSVETNIH DELAVCEV

Učitelj v prostoru in času

Zgodi se, da je tudi iz žalskega območja (občina Žalec v Savinjski dolini) zapisana skopa beseda o tem, kako dela sindikalna podružnica prosvetnih delavcev, ki so lahko srečni, da službujejo v eni izmed najlepših dolin v Sloveniji. To je tista dolina, o kateri mnogi govorijo, da je v ožji in širši domovini najbogatejša (prirodno seveda), po dohodku na občano pa je med zadnjimi v SR Sloveniji. Naj bo tako ali drugače, prosvetni delavci si želijo, da bi bilo v šolskem letu več takih sestankov, saj že lep čas trajajo ugovoritev, da se zadnja leta delavci po šolah vse premalo poznajo, skoraj bi smeli reči, da je vsaka centralna šola »republika« zase. Če je temu tako, potem je tak sindikalni sestanek izredno dobrodošel; dobrodošel v takem smislu, ko se tovariši sreča s tovarišem in ga ni treba biti sram — da je TOVARIS.

Vedro sestanka je bilo predavanje dr. PEDČKA, ki je govoril o učitelju današnje dobe, dejali bi, da je skupek njegovih izjav zbran v naslovu: »UČITELJ V PROSTORU IN ČASU«. Predavanje je trajalo dve polni uri, vendar med prosvetariji ni bilo čutili utrujenosti. Zakaj dr. Pedček je eden redkih predavateljev, ki snov zajema direktno iz sedanjosti, obenem pa se nenehno sprašuje, kaj lahko današnji pedagog od sebe sploh da, ko pa je statistični prikaz, da se prosvetni delavci vse preveč zapirajo vase, da se prepogosto zazira nazaj, namesto da bi ugo-

tovali, kje mu je prostor v sedanjosti in kakšen bo jutrišnji dan. Lepo je povedal, da se po (skoraj) vseh naših šolah govori bolj o tem, koliko ima kdo osebnih prejemkov, manj pa o tisti resnični pedagoški ustvarjalnosti, ki je na papirju in naših zakonih lepo napisana — tisto pravo pedagoško življenje pa je popolnoma drugačno: Vse skozi dinar, nič več pristnega pedagoškega srca.

Predavanje dr. Pedčka je bilo podano življenjsko, tako prepričljivo, da ni bilo udeležencev, ki ne bi tega predavanja pohvalili. Se več. V razgovoru so mnogi poudarili, kako pravzaprav naši najvišji pedagoški vrhovi malo (premalo) razmišljajo o dopolnilnem izobraževanju posebno starejših prosvetnih delavcev. Tudi dr. Pedček je dejal, kako nujno je, da si prosvetni delavec širi obzorje, da je presneto žalostno, ko se zberemo prosvetni delavci (učitelji) in govorimo ure in ure o vsem — le o pedagogiki, psihologiji in didaktiki ne; vse preveč je v nas, prosvetarjih, zakoreninjena misel, da smo postali z diplomom popolni, s tempom naraščajočega znanja izven »hiše« nedotakljivi, neokrnjeni. Še in še je bilo slišati v besedah predavatelja, kako je tudi današnji učiteljski poklic družbeno odgovoren, ta odgovornost pa se odraža v tem, da učitelji (univerzitetni profesor, profesor, predmetni učitelj, učitelj, vzgojitelj) ve in se zaveda, da soustvarja absolutno SVOBODNEGA, mladega človeka, ki bo mogoče jutri ali

pojutrišnjem zamenjal njegovo mesto, ga celo nadkrilil; se pravi, da mora biti vzgojitelj na to nadkriljenje ponosen. Predavatelj je povedal več primerov iz življenja, dva pa bi še posebej podčrtali: fant je hodil v gimnazijo. Zamujal je, ker je bil s podeželja. Doma so imeli kmetijo; profesorica (o kateri so trdili, da je bila med boljšimi pedagogi!) je vsako jutro vihala nos: Fant, v Ljubljano pa res ne smeš, po gnoju in cvekih smrdiš! — No, pa je minilo mogoče deset, petnajst let, ta fant je postal strokovnjak z najvišjimi naslovi, dočim je profesorica s presnelim nosom ostala na svojem mestu. (Najbrž je upokojena!) In še drugi primer: Profesor na univerzi se še vedno spominja učitelje na osnovni šoli, s kako ljubeznijo mu je govorila o velikanih slovenskega jezika, pri tem pa ni nikdar pozabila omeniti vseh tistih preprostih ljudi, kjer je živel, slišal prve besede in storil prve korake; možak je eden vidnih strokovnjakov slovenskega jezika. Dr. Pedček, tako so rekli prosvetni delavci na sindikalnem sestanku v Žalcu, naj bi še večkrat prišel mednje, zakaj tako kvalitetno predavanje je prepotreben člen nadaljnjega izobraževanja.

Predsednica podružnice prof. Tončka Ostruh je zatem podala zares izčrpano poročilo. Povedala je, da je skupaj včlanjenih 274 članov, od tega 47 prosvetnih delavcev, 164 prosvetnih delavk, 6 tajnic, 6 uslužbenk računovodske službe, 48 snazilk in 3 hišniki; 7 snazilk ni včlanjenih v ta sindikat.

Odbor je imel 8 sej, dnevni red je bil različen, času in dogajanju primeren, čutiti pa je vseskozi prešibko dejavnost na posameznih šolah; tako da sindikat prosvetnih delavcev ni več tako razgiban in čvrst, kakor je bil nekaj let poprej, odbor pa se trudi, da bi sindikat postal spet tisto telo, tista srž življenja, o katerem večkrat tako »vroče« razmišljamo. V tem smislu bo treba še naprej raz-

mišljati, da bo takih sestankov čim več, saj se vse prepogosto dogaja, da drug drugega (v eni občini!) sploh ne poznajo. Bilo je tudi rečeno, da so lani organizirali dvodnevni izlet na Madžarsko in enodnevni izlet na Dolenjsko. Prav tako bodo tudi letos manjše skupine potovale skozi več držav (evropskih), skupen izlet pa bo meseca junija na Koroško.

Lansko leto je bila odprta nova (najsodobnejša!) šola v Grižah, kjer je uveden kabinetni pouk, v hitri obnovi pa so še šole v Žalcu, Petrovčah, V. Pirečici in Ponikvi. Precej članov izredno študira. Lani je diplomiralo 8 izrednih slušateljev na višjih šolah in 3 na visoki. Po zadnjih podatkih študira na PA 17 učiteljev na razredni stopnji in 39 na oddelku za predmetni pouk; vsem izrednim slušateljem pa je treba omogočiti, da bodo kolikor mogoče nemoteno nadaljevali študij.

Na zboru so bili navzoči tudi predstavniki občinske skupščine in političnih organizacij. Poučevali so, da si bo skupščina (in tudi vse druge družbene organizacije) še naprej prizadevala, da se bodo problemi v šolstvu postopoma reševali vzporedno z drugimi problemi v občini. Tovariši Ježovnik, predsednik sindikata družbenih služb v občini, je v svojem poročilu poudaril, da je z anketo ugotovljeno, da je večina članov zadovoljna v svojem poklicu. Ne strinja pa se, da ima vsaka centralna šola povsem svoj pravilnik, ki poleg vsega drugega tretira razlike v osebnih dohodkih. Če so že razlike med občinami, naj le-teh ne bo v občini sami! (Predlog podprt s plaskanjem!)

Na zboru je bilo izrečenih še mnogo lepih in tovariških misli; tudi mladi so se priglasili k besedi. Iz vsega povedanega pa je bila sklenjena misel: Takih sestankov naj bo čim več, saj je sindikat (mora biti!) tista organizacija, ki delovne ljudi združuje in jih veže v močno in zdravo celoto.

-dk-

PROFESOR RUDOLF RAKUŠA

Popolnoma nepripravljene nas je v sredo, 27. maja jutraj dosegla vest, da smo izgubili najdragocenejšo osebnost v jugoslovanskem stenografskem življenju, reformatorja slovenske stenografije, neutrudnega znanstvenika, vzornega učitelja in mentorja, prisrčnega tovariškega človeka — profesorja Rudolfa Rakuša.

Vsi, ki smo se učili iz Rakuševih učbenikov, smo čutili, kako nas je njihov avtor s svojimi metodično dovršenimi deli in svojim zgledom navajal na temeljitost, vztrajnost in znanstveno doslednost, pri tem pa nas vedno spodbujal k lastni ustvarjalnosti. Vsak razgovor z njim je bil doživetje. Izgubili smo draga svojca, saj se nam je vse življenje razdal.

Rudolf Rakuša si je postavil nemilostiv spomenik v treh vejah naše kulture: v stenografiji,

metodično obdelavo snovi v obliki učbenikov ali priročnikov. Svoje učbenike je pisal v skladu z didaktičnimi principi in ne tako kot njegovi predhodniki — po slovnici razporeditvi. Uvedel je tudi mnoge druge dragocene metode, med njimi razdelitev stenografske učne stvarine na tri stopnje: poslovno, govorno in parlamentarno pismo.

Rakušev slovenski stenografski sistem je doživel vse priznanje poznavalcev stenografije doma in po svetu. Stenografi praktiki so že štiri leta po izidu (1948) njegovega prvega učbenika dosegli prva mesta na zveznih stenografskih tekmovanjih. V jugoslovanskem merilu je bil Rakuša vodilna in najpomembnejša stenografska osebnost zadnjih desetletij. Za slovenske stenografe je Rakuša ustvaril tudi prenos v srbohrvaški in nemški jezik.

Rakuša je vse do svoje upokojitve poučeval stenografijo in strojeписje na ekonomski srednji šoli v Mariboru, pozneje na upravno-administrativni, od leta 1965 pa na pedagoški akademiji v Mariboru, kjer je izobilkoval oddelek za vzgojo učiteljev obeh predmetov.

Rakuševi sodobni učbeniki strojeписja za desetprstno slepo tipkanje se uporabljajo po vsej Jugoslaviji že od leta 1934. Po njegovi zaslugi se je ustalila tudi črkovnica na slovenskih pisalnih strojih.

V esperantu je bil Rakuša eden vodilnih jugoslovanskih strokovnjakov. Pisal je učne knjige zanj (zadnja je pravkar v tisku) in z veliko ljubeznijo prevajal v mednarodni jezik Cankarjeve novele in Zupantičeve pesmi. Esperanto mu je pomenil jezik, ki bi mogel povežovati vse narode sveta v enakopravno družino.

Profesor Rudolf Rakuša se je rodil 22. marca 1893 v Ormožu, umrl pa je 26. maja 1970 v Mariboru. Bil je odlikovan z redom dela, dobil nagrado sklada »Stefan Kovač« za življenjsko delo, bil častni član domačega društva stenografov in strojeписcev v Mariboru, zveze stenografov in strojeписcev Jugoslavije, hrvaškega stenografskega društva in zveze stenografov in strojeписcev Slovenije, bil je tudi član mednarodne esperantske akademije.

Ogromno delo, ki ga je profesor Rudolf Rakuša opravil v svojem življenju, je enkratno in neponovljivo, od njega pa je izterjalo vso življenjsko silo. Ni smo ga pokopali, velikana, v alejo velikanih, zato pa bo spomin na njegov zgled in njegovo osebnost živel v naši zavesti in naših srečih kot neugasen sončni žarek.

Jože Ropotar

Pokojni prof. Rudolf Rakuša

strojeписju in esperantu. Pisal je študije, razprave, učbenike in priročnike; njegovo najpomembnejše, življenjsko delo pa je reforma slovenske stenografije in delež, ki ga ima pri nastajanju enotnega srbohrvaškega stenografskega sistema. Slovenski stenografiji je dal končno podobo leta 1955, pri svojem delu za enotno srbohrvaško stenografijo pa je omahnil v smrt na začetku zadnje tretjine premaganih težav. S svojim delom je druge jugoslovanske narode je profesor Rudolf Rakuša nadaljeval tradicijo, ki so jo začeli Ivan Vinkovič, Franjo Magdič in Anton Bezenšek v prejšnjem stoletju, vsi Slovenci.

Za razliko od drugih stenografskih teoretikov je Rudolf Rakuša dognal svoj stenografski sistem dosti prej, preden se je lotil pisanja učbenikov. Svoja spoznanja in znanstvene ugotovitve je zapisal v dokumentu, ki ga sam imenuje Listina reformirane slovenske stenografije s komentarjem in teorijo stenografije. Ta dokument je poslednji izhodišče za kakršnokoli

SPET PRAVA PEDAGOŠKA KLIMA

(Nadaljevanje s 1. strani)

jih ogroženo iščejo v študentskem servisu. Nerazumljiva je odsotnost Gospodarske zbornice pri razreševanju te problematike. V gospodarstvu je najslabše zasedeno kadrovska služba, zato ni čudno, da sploh ni politike. Veliko pove tudi podatek, da analiza, ki jo je opravila skupščina SRS, ni zagledala belega dne...

DOPOLNJEVANJE TIS — Prosvetni delavci se boje, da bi to prevzel kdo izven RSI. Stane Kavčič je zatrdil, da IS ni za to, ker bi to razbilo enotno nacionalno politiko, ki smo jo na področju vzgoje in izobraževanja komaj ustvarili. Direktno prelivanje iz republiškega v občinske proračune za področje vzgoje in izobraževanja bi ustvarilo lahko spet nezazeleno apetito. Mnogo pričakujemo od ZAKONA O NERAZVITIH PODROČJIH. Ta zakon bo razmejil občine, ki jim je potrebna družbena pomoč za razvoj proizvodnih kapacitet, ki imajo pod 5 tisoč din nacionalnega dohodka na prebivalca, kjer je pod 20 % zaposlenih, kjer je 40 % kmečkega prebivalstva. Take občine niso sposobne lastne produkcije in jim je treba pomagati. Druga skupina občin, ki jih bo zajemal ta zakon, pa so tiste, ki že imajo nekaj proizvodnih kapacitet, pa jim je treba omogočiti pospešen razvoj. To so občine, kjer dosežejo 5000 do 7000 din na prebivalca.

INVESTICIJE — V petletnem planu republike jih je blizu 14 milijard. Šolstvo bo dobilo vsako leto milijardo več kot doslej.

Oblike družbenega dogovarjanja, kot jih osvaja RSI, postajajo dejavniki v našem družbenem življenju. Dogovarjanje za leto 1971 že maja 1970 pomeni, da vemo, kaj hočemo. »Realen pristop k problematiki s strani pedagogov pa je tista sila, ki je uveljavila RSI in TIS v našem družbenem življenju,« je priznal Stane Kavčič.

Joža Zagorc

Obvestilo

V nedeljo 7. junija t.l. bo Muzej ljudske revolucije Slovenije odprl na Bazi 20 v Kočevskem Rogu muzejsko zbirko o življenju in delu vodstva osvobodilnega boja v Kočevskem Rogu v letih 1942—1944.

Poleg Baze 20 bo muzej opremlil z nekaj fotografijami tudi 2 oz. 4 km oddaljeni partizanski bolnišnici Jelendol in Zgornji Hrastnik.

Vabimo šolska vodstva, da organizirajo zaključne izlete na Kočevski Rog in jih povežejo z ogledom partizanskih objektov.

Obenem sporočamo šolam, da je v Muzeju ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani od 3. junija dalje spet odprta stalna razstava, ki prikazuje zgodovino delavskega gibanja in narodnoosvobodilni boj v Sloveniji. Tako bodo lahko predmetni učitelji in profesorji ogled razstave še lahko izkoristili za utrjevanje učne snovi ob zaključku šolskega leta.

Pedagoška služba Muzeja ljudske revolucije Slovenije

10-letnica mature

Maturanti 5. a razreda mariborskega učiteljskega iz leta 1959/60 se bomo zbrali 27. junija ob 18. uri v Radgoni, kjer bomo proslavili 10. obletnico mature.

Drage sošolke in sošolci! Naslove in prijave pošljite čimprej na naslov: Angela Zerdin-Fras, Veržej.

V soboto, dne 20. junija 1970, bo srečanje maturantov 5. b letnika mariborskega učiteljskega iz leta 1960.

O kraju in času srečanja boste pisemno obveščeni, zato prosim vse nekdane sošolke in sošolce, da sporočijo svoje naslove in s tem tudi udeležbo najkasneje do 10. junija 1970 na naslov: Fraper Hari, Velenje, Saleška 18 A!

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS. Izdaja štiriinajstredno med šolskim letom. Ureja uredniški odbor, odgovorni urednik Drago Ham.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6-II, telefon 315-583. Naslov uprave: Ljubljana, Naorjeva 1, telefon 22-284. Poštni predal: 335-VII. Letna naročnina: 12 din za posameznike, za šole in druge ustanove 30 din. Št. tek. računa: 501-8-26-1. Tiska ČZP Ljudska pravica.

ORGANIZACIJA PRI ZP ISKRA

samo za šole in predšolske ustanove

V akciji »TELEVIZIJA V ŠOLE« izkoristite izredno ugodne pogoje nakupa, ki vam jih nudi naša organizacija!

Poleg tega, da smo zelo znižali ceno, dajemo TV sprejemnike tudi na 20-mesečno obročno odplačevanje z 8 % letnimi obrestmi.

Posamezne vrste sprejemnikov stanejo:

TV GRAND TIPOMATIC	2074 din
TV BALTIC	2070 din
TV MEDITERAN	1926 din
TV BAR	1908 din

Televizorje vam bomo poslali v treh dneh potem, ko boste poslali naročilnico na naslov:

RIZ Zagreb BOŽIDAREVIČEVA 11

Komisija za volitve in imenovanja SKUPŠČINE OBČINE LENART

razpisuje po 12. členu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 14-108/69) prosto delovno mesto

RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE CERKVENJAK

Pogoji:

- profesor, predmetni učitelj ali učitelj
- 5 let vzgojno izobraževalnega dela
- strokovni izpit

Prijavi kolkovani z 1,00 din priložite:

- dokazila o šolski in strokovni izobrazbi
- življenjepis z navedbo dosedanjih zaposlitev
- potrdilo o nezakazovanju

Razpis traja 15 dni od objave.

Razpisna komisija pri OSNOVNI ŠOLI VRHOVCI — Ljubljana, Cesta na Bokalce 1

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

- pomočnika ravnatelja — PRU — z dopolnjevanjem matematike
- učitelja za oddelek PB od 1. do 4. razreda
- vzgojiteljice za predšolsko varstvo
- socialnega delavca — zaželeno pedagoška predizobrazba.

Razpisni rok je 15 dni po objavi.

GIMNAZIJA KOČEVJE

razpisuje za šolsko leto 1970/71 naslednja prosta delovna mesta:

- PROFESOR ALI PROFESOR PRIPRAVNIK ZA SLOVENSKE JEZIK
- PROFESOR ALI PROFESOR PRIPRAVNIK ZA KEMIJO
- PROFESOR ALI PROFESOR PRIPRAVNIK ZA MATEMATIKO, ki bi učil tudi fiziko

Za eno učno moč je družinsko stanovanje takoj na voljo, za druge učne moči pa v doglednem času. Razpis velja do zasedbe.

OSNOVNA ŠOLA POLHOV GRADEC

razpisuje za določen čas (od 1. 9. 1970 do 31. 8. 1971)

- UČITELJA ZA GLASBENI POUK, PRU ali P
- UČITELJA ZA ANGLEŠČINO — SLOVENSČINO, PRU ali P
- UČITELJA ZA ODDELEK PODALJSANEGA BIVANJA, U ali PRU

razpisuje za nedoločen čas:

- UČITELJA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO, PRU ali P ali študent
- UČITELJA ZA ANGLEŠČINO, PRU ali P
- SOCIALNEGA DELAVCA, višja šola za socialne delavce

Ugodne prometne zveze. Na voljo je samsko in družinsko stanovanje.

Pahljača se širi

Ob republiški reviji pionirskega in mladinskega filma

Nekaj let zapovrstjo že sodelujem pri pregledu filmskega ustvarjanja mladih in mlajših in moram reči, da je prav zanimivo zasledovati razvoj te dejavnosti pri nas v Sloveniji. Tega ne bi mogel reči, če bi zapazili morebiti kak zastoje na tej liniji, ki se zadnja leta stalno in razveseljivo dviga.

Prijeten občutek je tudi zaradi tega, ker so mladi ustvarjalci pa tudi seveda njihovi mentorji, tako občutljivi za vse dobre nasvete in stimulacije, katere jim »širokosrčno«
dajemo. Spomnim se, kako sem še pred nekaj leti na predavanjih ugotavljal, da je prav lahko izdelati animirani film. Izrežeš figuro iz papirja in jo premikaš na mizi sličico za sličico. Pri tem da sploh nisi omejen, kajti na ta način lahko poveš točno vse, kar si izmisliš in kar lahko narišeš.

Veselo presenečeni smo kmalu za tem opazili prvi tak animirani film. Predstavljal je tak uspeh, da si še sam prej tega nisem mogel predstavljati. Se nekaj podobnih poskusov je bilo, precej plahih, toda žirija tistega leta je skrbno nagrajevala to novo zvrst in tako lahko zdaj z veseljem ugotavljamo, da se je zvrst animiranega filma krepko udomačila pri pionirskih filmskih klubih in da daje skoraj po pravilu same dobre rezultate. Pri tem lahko samo rečemo, da je škoda, da ti filmi nimajo veliko več občinstva. K sreči bo to kmalu bolje, saj smo slišali, da RTV Ljubljana že priprav-

lja osemmilimetrski telekino. Pionirski animirani filmi bodo predstavljali brez dvoma elitni program tega telekina.

Vsako leto sproti je bila največja skrb žirije, da je izluščila tisto najbolj originalno mladostniško tvornost iz množice filmov, katere gleda.

Pri tem je bilo opaziti kar več problemov.

Prvi problem je bil ta, da pionirji skoraj po pravilu niso upoštevali tistega, kar označujemo kot filmski jezik. Da, še več, zelo veliko filmov je bilo celo tehnično pomanjkljivih, neostrih, »blicerji«
niso bili izrezani, preosvetljenih, premalo osvetljenih, sami hitri, zbrisani zasuki, paralaksa iskala ni bila upoštevana, kar je podrla kompozicijo ali pa celo »narezalo«
osebe pri robu izreza.

Drugi problem je bil: vsebinsko razčistiti prispevek mladega ustvarjalca od prispevka mentorja na relaciji od popolnoma sproščenih tem, da, celo navidežno »antipedagoških«, do ostro usmerjenih socialnih tem z jasno zgodbo in črno-belimi risanjem značajev, da ne omenjam šolskih oziroma obšolskih tematik, pedagoško »pravilno«
zajetih.

Tretji problem je bil »širiti pahljačo«
zvrsti. Bila je namreč omejena na igrane in dokumentarne zgodbe in najvišji dosežek je bila burleska, posneta z učinkom pospešenega gibanja po vzoru na stare neme filmske komedije.

1970

3

PROSVETNI
DELAVEC

Pri prvem problemu je bila jasna vsaj čistost avtorstva mladega ustvarjalca, ki si je privoščil pač take napake, ki dokazujejo odsotnost mentorja.

Žirija je odločila kvaliteten minimum, katerega zahteva, da film sprejme v konkurenco. Ta določitev je bila tako koristna, da letos tehnično slabih filmov skoraj da ni bilo. Bilo je nekaj filmov preosvetljenih, toda še ti do take mere, da smo mogli sklepati, da je to namerno. Ob lanskem ocenjevanju je dobil namreč en mladinski film nagrado, ko je namerno preosvetljeval sliko, in en pionirski, ki je sicer delal to nenamerno, pa je prav s tem prišel do zanimivih učinkov.

Žirija je načelno sklenila, da od pionirskih filmov sploh ne zahteva filmskega jezika, da pa postavlja neke tehnične minimalne norme, da bi trak, ki ga gleda, sploh lahko ocenila kot film.

Pri drugem problemu je žirija letos tudi prišla do jasnega stališča. Ugotovila je, da gre pri vplivu mentorja na mlade ustvarjalce pravzaprav za neko stopnjo dela filmskega kluba. Zdi se ji normalno, da je poseg mentorja v fazo, ko uči pionirje delati s kamero, večji kakor potem, ko oni to že znajo in so že bolj suvereni.

Tudi menim, da je poseg šole kot organizma v to delo na neki način normalen na določeni stopnji. Gre samo za to, da bi te, lahko bi rekli faze dozorevanja čimbolj pospešili in tako čimprej prišli v fazo zrelosti, ko mladi sproščeno ustvarjajo na svoj način.

Ker je bil to letos in bo verjetno še nekaj let osrednji problem tovrstne ustvarjalnosti, bi na kratko opredelili posamezne faze, v katerih se nahajajo klubi:

1. V prvi fazi je, kot rečeno, opaziti močno roko mentorja. Nezaupanje do mladih ustvarjalcev je delno upravičeno in se čuti tako po tehnični kot po vsebinski plati. V tej fazi mlade učijo tehničnih izvedb in jim dajejo malo možnosti za lastno odločanje.

2. V drugi fazi imajo mladi že nekaj tehničnega znanja in šola odkrije, da se da to uporabiti za posamezne pedagoške potrebe. Tako ustvarjajo take filme sicer že mladi sami, predvsem po tehnični plati, vendar pa so vsebinsko utemeljeni z zahtevami šole. Izdelki so ponavadi filmane reportaže ali pa

filmi o šoli. Redko dajejo možnost za ustvarjalni razmah.

3. V tej fazi, ki se ponekod pokriva z drugo fazo, se pojavljajo filmi z izrazito pedagoško poanto. Seveda je to obenem najbolj zanesljiv znak pedagoškega posega v ustvarjalnost mladih. Takega filma ne moremo vrednotiti kot otrokov proizvod.

4. Mentor ima že zaupanje v mlade. Oni sami razmišljajo o vsebinah filmov, le svoje rezultate razmišljanja kontrolirajo v skupini in v prisotnosti mentorja. Vpliv mentorja je še, vendar neopazen in organski na liniji ustvarjalnosti mladih. Mentor je že, podobno kot pri otroškem slikarstvu, dojel specifično njihove filmske ustvarjalnosti in lahko vpliva zelo stimulativno, predvsem v smeri razvijanja različnih zvrsti in še večje tehnične izpopolnitve. Tako nastanejo filmi z zgodbo ali brez nje. Mladi ustvarjalec ni omejen z nikakršnimi vsebinskimi zahtevami. Sam menja vsebino in to na podlagi nevezanih razgovorov, če je v to prepričan. Zato je domiselni, svež, prirčen. V teh filmih občutimo mladostni okus, ritem življenja mladih. S svojim delom nam ga predstavijo. Posreči se jim, da nas potegnejo v svoj svet. V svet, kakor ga oni vidijo.

Žirija je izrazito poudarila, da pozdravlja željo šole, da daje mladim v izvrševanje filmske naloge za svoje potrebe. Tako namreč lahko nastane čudovit šolski filmski arhiv. Tam so razne proslave, srečanja, tekme, pionirska pošta, izleti in podobno. Te stvari so tudi zelo zanimive za medšolsko uporabo, da ne govorimo o tem, kako je za šolo zanimivo, če bo lahko nekoč prikazala predsednika vlade, kako je žulil klop v prvi vrsti.

Žirija meni celo, da ni potrebno te vrste filmov izključiti iz tekmovanja, vendar pa je dejstvo, da se le težko merijo s tistimi, ki so bolj ambiciozni.

Poleg že omenjenih hendikepiranih reportaž so bili letos zastopani še dokumentarni filmi, animirani, ena igrana burleska, igrani eksperimentalni in čisti igrani filmi.

Opazili smo, da je burleska skorajda izumrla, vendar pa menimo, da je pač prvi val šel mimo in se tako trenutno nahajamo v dolini vala.

Dokumentarni film letos ni imel
(Nadaljevanje na 2. strani)

Dvakrat film

Na rob republiški reviji pionirskega in mladinskega amaterskega filma

Da je film daleč najbolj množična panoga umetnosti, tako po ustvarjalni kot po komunikativni plati, o tem že dolgo ni več nobenega dvoma ali pomisleka. In da je obenem s to širino filmska vzgoja še vedno nepriznana in zapostavljena na vseh ravneh, prepuščena tako rekoč privatni pobudi, je tudi povsem očitno. V tem stihijem ozračju in omalovažujočem odnosu so zato toliko bolj pomembni poskusi prethotapiti mimo vzgojnih institucij do mladih ljudi aktivno filmsko vzgojo, direktno metodo filmskega vajeništva. Ni nam treba dokazovati, da so se mladi ljudje v danes že precej številnih pionirskih in mladinskih filmskih krožkih in klubih zelo hitro znašli in se zelo zavzeto lotili novega me-

dijske, novih izraznih možnosti. Tudi ne mislimo raziskovati skoraj desetletne zgodovine filmskih krožkov in stalnih težav, ki so jih imeli in jih imajo kot nezakonski otroci, ob stalnem pomanjkanju materialnih sredstev in pedagogov z ustreznimi, vsaj minimalno filmsko izobrazbo.

Mimo vprašanj o organizacijski shemi in načinu sodelovanja v krožkih in med krožki nas bo bolj zanimalo vprašanje ustvarjalnosti mladih filmskih amater-

torjev na način siteze in ne analize. Najbolj pristni otroški filmi se obenem najbolj razlikujejo od »odraslih« filmov, saj gredo premočrtno in nesentimentalno čez vse utrjene okope filmske slovnice in direktno, čeprav nezavedno, kršijo pravila in postavljajo nova, ki pa jih naslednji trenutek spet zavržejo. S tem pa so nehote in nezavedno odkrili tudi bistveni vzvod umetniškega ustvarjanja: delo je umetnina le v primeru, če v dani socialni prostor prinaša

razvoju mladih ustvarjalcev. Pionir, ki dobi prvič v roke kamero vključno z napotki, kako naj ravna z njo, se bo ves posvetil svoji okolici. V tej fazi ga bo najbolj zanimalo in presenečalo videti vsakdanjo realnost skozi objektiv kamere, nastali bodo domiselni in odkriti drobni dokumentarni filmi z nedognanimi rezi in kadriranjem (skoraj dosledno samo totali), vendar bomo lahko sledili vse bolj izostrenemu čutu opazovanja in intenzivnemu, sen-

Pahljača se širi

(Nadaljevanje s 1. strani)

takega uspeha, vendar pa je pokazal, da, če bodo ustvarjalci izkoristili prve izkušnje, ki so jih dobili z njim, utegne naslednje leto zablisteti. Vedno bolj se, in to že pri mladih, uveljavlja igrano-eksperimentalna zvrst. Vendar je treba takoj pripomniti, da tu ne gre za eksperiment kot smoter mladega umetnika, pač pa je le končni efekt tak. Zakaj?

Mladi namreč delajo filme sproščeno. Filmske gramatike in podobnih stvari, ki bi jih oklepale, ne poznajo, na zgodbo jih ne vežemo in tako nastanejo včasih zanimiva dela, podobna eksperimentiranju.

Ze letos smo opazili zanimivo preraščanje avtorja pionirja v avtorja mladince. Seveda veljajo za mladinske filme že ljubiteljska merila, oz. da smo bolj natančni, merila, s kakršnimi ocenjujemo odrasle kinoamaterje.

Preskok iz otroške ustvarjalne mentalitete v mladinsko, ki je po obliki, vsebini in tendencah enaka odraslim kinoamaterjem, je pravzaprav tako velik, da skoraj vsak mladi avtor doživi nekako ustvarjalno krizo. Veliko jih sploh preneha delati filme. Posebno velja to za dekleta in je to včasih prav škoda. Zaradi tega ni smiselno obravnavati obe ustvarjalnosti na enem mestu.

Žirija je veliko skrb posvetila tudi vprašanju, za koga delajo mladi svoje filme. Za svoje vrstnike ali za odrasle. Če delajo za svoje vrstnike, potem odrasli nismo poklicani soditi o tem. Po drugi plati pa spet lažje ločimo čisto delo mladega avtorja od dela mentorja, oziroma pretiranega vplevanja mentorja, po čemer mladi teže. Zato smo se odločili, da pri naslednji republiški reviji postavimo še žirijo mladih, ki bo imela svojo pravico nagrajevanja. To bo odlična kontrola in vzporejanje dela dveh žirij.

Mako Sajko

jev, razen tega pa še vprašanje ustvarjalne krize mladinskega amaterskega filma.

Velikokrat neposvečeni in nepoklicani pedagogi odpravijo mladi amaterski film s kratkimi besedami, češ da je vse to delo zgolj imitacija ter neodgovorna in predraga igra, ne pa resno umetniško ustvarjanje. Otroci se samo zabavajo, ne pa ustvarjajo. Naš odgovor bi bil: otroci so ustvarjalci!

Njihovo delo je res zelo blizu igri, vendar ne igri kot zabavi, ampak igri kot sproščeni kreaciji vedno novih fantazijskih odnosov. Težko bi sicer govorili o teh ustvarjalcih na enak način kot o zrelih cineastih, ki uporabljajo filmski medij za izraz svojih miselnih in umetniških preokupacij, potem ko se mu priuče in določa obvladajo vse možne v tehniki zasnovane prijeme, sentence, audio-vizualne fraze, metafore, njih vezanje, skratka ko lahko spregovore v umetniškem jeziku filma. Ustvarjalnost mladih filmarjev se kaže na povsem drug način, mimo narativnosti in največkrat negativne težnje po razlagi in zajemanju sveta v neke filozofske in svetovnonazorske modele, mimo vseh pravil filmske slovnice in mimo vseh že obdelanih eksperimentov v zgodovini filma. Filmska ustvarjalnost mladih se kaže na način čudenja svetu, na način trenutne emocije,

Člani filmskega krožka Zarja — Izola

neki vsebinsko-oblikovni novum: vsaka umetnina nosi s sabo svojo estetiko, in kolikor bolj je ta estetika različna od že znanih principov ustvarjanja, toliko bolj gotovo je bilo opravljeno božansko delo — ustvarjanje novih oblik »življenja«. Pri presojanju filmskih del mladih je seveda treba privzeti relativne kriterije, saj se velikokrat zgodi, da mladi ustvarjalci v svoji zanesenosti najdejo nov svet, nov filmski prijem, za katerega se izkaže, da je nekoč v zgodovini filma že bil odkrit. Seveda je treba priznati takemu delu, ob očitni nepoučenosti avtorja, ravno tako veliko merilo inventivnosti, samoniklosti in ga obravnavati kot obetajočo fazo v razvoju mladega ustvarjalca. Zaradi amaterskosti, naključnosti in nezavednosti, ki so v delu mladih avtorjev stalno prisotne, bi zelo težko priznali otroškemu filmu avtorske pravice celo za resnične novitete, čeprav v profesionalnem ustvarjanju in eksperimentiranju največkrat prav naključje pomeni rojstvo novih oblik in idej. Priznati moramo sicer, da so kompletne, do kraja izkristalizirane nove oblike v filmih najmlajših dovolj redke, ali pa so zelo okorne, da pa pomeni v širših merilih amaterski film mnogokrat priročen in najcenejši vir novih in novih idej za profesionalne ustvarjalce.

Zanimive so posamezne faze v

zibilnemu dožemanju sveta. Mentor v tej fazi seznanjanja s filmom ni nujno potreben. Lahko pa ima s svojo intervencijo zelo negativno vlogo, če namreč ne pusti otroku dozoreti te prve faze in zaradi svoje pedagoške vneme prehitro vsili mlademu filmarju nove teme, se pravi, če ga sili, naj s filmom pripoveduje zgodbe in naj oblikuje ter poantira neke splošne resnice. Treba se je zavedati, da je film kljub svoji širini in množičnemu učinku, kljub temu da danes že predšolski otrok razmeroma dobro pozna film vsaj s televizijskega ekrana in mu ni težko slediti generalni liniji pripovedi v filmskem jeziku, kljub vsemu temu se je treba zavedati, da je film sintetizirana umetnost, da združuje več različnih umetniških panog in da zato moramo pustiti času čas in dati otroku možnost, da se postopoma seznani s posameznimi sestavinami filmskega izraza. V nasprotnem primeru bo namreč otrok enostavno sledil nekim preprostim zgledom, imitiral bo filme odraslih in skušal ugajati tako mentorju kot pedagogom na sploh. Nastali bodo nedomiselnosti, neizvirni, razlagajoči filmi z močno opazno mentorjevo roko, s »šolsko« realizacijo, neprimerno in običajno prenapihnjeno glasbeno opremo, kajti pionir ni sposoben sam v celoti izdelati filma, ker enostavno še ni dozorel

do take mere. Tako se zgodi, da so filmi za otroke, ki so jih izdelali profesionalni avtorji, velikokrat bolj otroški kot filmi samih otrok. Zgledovanje po svetu odraslih in imitacija načina komuniciranja med odraslimi ima lahko daljnosežne posledice: ne samo, da smo z nepredvidnim ali nevednim ravnanjem pristrigili peruti otroški fantaziji, ampak smo lahko celo vkalupili ali uničili neki filmski talent, v siceršnjem razvoju pa se to lahko pozna kot deviacija in otrokovem mišljenju in ravnanju.

Otrok bo prej ali slej, tudi brez mentorjevega pritiska, sam pričel pripovedovati zgodbe s filmom. Toda kako so taki filmi s svojo svežino, enosmernostjo v pripovedi in presenetljivo fantazijo oddaljeni od uniformiranosti, didaktičnosti in spogledovanja z odraslimi? Da so vplivi okolja, to je socialne sredine, sodobnih komunikativnih sredstev in izdelkov množične kulture tudi v tem primeru zelo vidni in očitni, je popolnoma jasno, saj mladi žive v danem socialnem prostoru mnogo intenzivneje in bolj odprto kot že dokončno zgrajeni, nespremenljivi in največkrat vkalupljeni odrasli ljudje. Vplive množične kulture na ustvarjanje mladih lahko predvsem zasledimo pri izbiri tem: zgledovanje po stripih, televizijskih nadaljevanjih, kriminalnih romanah. Priznati pa moramo, da so vse te teme le okvir, v katerem otroci samostojno in z veliko mero invencije vizualizirajo svojo zgodbo. In če v te filme vdirajo značilnosti množične kulture: brutalnost, kriminalistična aktivnost in celo seks, se tega pojava s pedagoškega stališča lahko bojimo ravno toliko kot otroške igre »ravbarji in žandarji«. Tako kot v svojem delu odrasli zreli umetnik izraža vse dotodanje izkušnje v svetu in filozofske preokupacije, ravno tako tudi mladi ustvarjalci v svoje delo tkejo svoje intimne odnose do okolice z vsemi mogočimi vplivi, to je njihova osebna zgodovina in njihova ustvarjalna rekonstrukcija.

Opazimo lahko še en aspekt vpliva mas media na mlade filmarje: očitna je razlika v ustvarjalni fantaziji otrok iz posameznih socialnih sredin. Otroci iz urbanizirane mestne sredine s številnimi, najrazličnejšimi dogodki in vplivi, s koncentriranim, vendar široko razvejanim in razvitim kulturnim in družabnim življenjem lahko seveda naberejo mnogo več vtisov in izkušenj kot otroci s podeželja, zato so njihovi filmi običajno tematsko mnogo bolj bogati in široki.

Tretja faza filmske ustvarjalnosti mladih je izpovednost, se pravi direktno odzivanje avtorjev na okolico, kritika in upor proti utečenim, okostenelim navadam tega okolja, zavestno iskanje lastnega izraza ter s tem vezano filmsko eksperimentiranje. Ta faza običajno nastopi po prehodu iz statusa pionirja v status mladince in je tako direktno vezana s siceršnjim zorenjem v adolescenci. Zato se obravnava tega vprašanja pokriva s prej omenjenim vprašanjem krize v mladinskem amaterskem filmu, ki je bilo zadnje čase večkrat postavljeno ob festivalih mladinskega filma.

Mnim, da gre ob tem za globok nesporazum, za simplifikacijo dejanskega stanja in končno,

da sploh ne gre za krizo. Skušajmo to dokazati.

Najprej nas zanima prehod mladih filmskih ustvarjalcev v tretjo, izpovedno fazo, kar se pokriva, kot že rečeno, s spremembo šolanja in statusa — prehod iz osemletke na srednjo šolo. Sam pedagoški sistem razvija in forsira v splošnem na osemletki pripoved, v srednji šoli pa že izpoved. Razen tega je kvaliteta informacij z družbeno-političnega in umetniškega področja v tej dobi obširnejša in bolj poglobljena, osnovnošolska indolencija se po prvih zavestnih odločitvah (izbor smeri šolanja) umakne živahnejšemu interesu za družbeno-kulturno dogajanje. Mladi filmski avtorji nenaadoma spoznajo, da jim filmska fabula kot okvir ne more več služiti za izražanje novih emocij, novih razmerij do sveta, da je fabula vase zaključena in okorna ter ne dopušča iniciranja še neizkristaliziranih

Udeleženci revije v Ljutomeru snemajo nov film

misli v film na način zgodbe same. Tako se dogaja, da iščejo izhod v vizualni simboliki in lahko nastanejo neizčiščeni filmi, pretirano napolnjeni s simboličnimi in mnogopomenskimi posnetki, z nervoznim kadriranjem, s predimenzionirano glasbeno opremo in delujočo zmedeno, prenatrpano ter dejansko dopuščajo možnost izjave o krizi. Vendar je to obdobje iskanja novega izraza in nove oblike, ki bo dopuščala neposredno izpoved na filmski način, izredno kratko in običajno molče prehojeno, avtorji pa filmov iz tega obdobja največkrat niti ne objavljajo.

Da ne bo nadaljnjih nesporazumov, moramo takoj ugotoviti, da se vprašanje o krizi mladinskega filma ne postavlja v zvezi s tem prehodom, kjer bi bilo na neki način celo utemeljeno, pač pa se nanaša na že »zreli« mladinski film oziroma na izbor in obdelavo sodobnih tem že zrelih mladih avtorjev. Gre torej za vprašanje, ki ga lahko mimo pedagoške zaskrbljenosti razširimo na celotni sodobni amaterski film, z vso njegovo nekonvencionalnostjo in svežino v izboru in obdelavi tem, posebno še, ker se avtorji amaterskega filma v glavnem rekrutirajo iz vrst mladinskih ustvarjalcev, največkrat pa so to kar sami mladinci.

Moderni filmski izraz in tudi amaterski film je razvojno di-

rektno vezan na čas, v katerem živimo, to pa je čas, ko ni mogoče več obvladovati svojega prostora v celoti. Dobe polihistorstva so že zdavnaj minile. Človek se vse bolj specializira tako v svoji stroki, svojem poklicu kot tudi v svojih siceršnjih interesih, vključno s kulturno sfero. Kot v znanosti, kjer je specializacija že tako prefinjena, da strokovnjak ne obvladuje v celoti niti svojega področja, kaj šele druge veje znanosti, podobno tudi v umetnosti ne moremo več govoriti o povprečju. Tudi znotraj posameznih umetniških panog se pojavlja specializacija, rojevajo se novi žanri, ki se obračajo na povsem svojo specifično publiko, formirano v okviru določene socialne skupine in ne več razreda, ki je za današnji čas daleč preobširen pojem. Kreatorji novih trendov in žanrov v glasbi, gledališču, literaturi in filmu so — slejkoprej

Omeniti moramo tudi premike na področju erotike, tako imenovano seksualno revolucijo, ki pa ne pomeni le odprte raznovrstnosti v spolnosti ali poudarjanja enakopravnosti ženske z moškim tudi na področju erotike, ampak gre v korak z drugimi gibanji in zahteva več demokratičnosti in progresivnosti, spontanejšo umetnost in iskanja novega brez predsodkov.

Stari tabuji so mrtvi ali umirajo: začenja se očrtavati slika neke nove tolerantnejše družbe. Revolucija običajev in morale, ki ustvarja tako klimo odprtosti, je zelo realna in težko bo še kdaj prišlo do vrnitve na staro. Ni verjetno, da bi se zaustavila ta nova svoboda izražanja: sile, ki se do nje pripeljuje, predstavljajo permanenten in nepremagljiv izraz modernega življenja.

Da vse te nove sile in premiki neposredno odsevajo predvsem v filmu, je več kot očitno. Omenimo samo nekaj zadnjih mednarodnih filmskih festivalov, kjer so mladi cineasti, pripadniki nove leve, enostavno blokirali in nato uzurpirali posamezne festivale ter jim s svojo agresivnostjo dali generalno smer poteka. Nemogoče je sicer ugotoviti vse vzgibe in ideološke usmeritve, največkrat si ti mladi ljudje niti sami niso na jasnem o svojih ciljih. Dejstvo je, da je afromt usmerjen predvsem proti pompozni buržoazni obliki festivalov, da je v vsebini poudarek premaknjen z estetizma na socialno-politično angažiranost, v filmski izraznosti pa se forsirata spontanost in celo amaterskost.

Tudi v našem prostoru se kažejo direktni odsevi na vse te premike v svetu, ne kot imitacija in slepo privzemanje nekih modelov, ampak kot razvijanje in permanentno revolucioniranje določenih zastarelih struktur, vključno tudi v filmu. Jasno je, da pri tem uvažanju novega duha prednjači amaterski film, ki je popolnoma nevezan in dejansko svoboden pri izbiranju tem, v nasprotju s profesionalnim filmom, ki celo pri eksperimentu nima svobodnih rok, saj mu stoji na poti cela vrsta hierarhično razporejenih institucij. Neupoštevno je zato do avtorjev in predvsem do sebe odpraviti filme, ki vnašajo neki novum in so drugačni od klasičnih, z laično, neodkrito in strahopetno gesto in oznako: to je importirano z zahoda, to smo videli že drugod po svetu, ali, to so intelektualni filmi, ki niso za naše delovne ljudi. Minili so časi nestrpnosti in herezije, ko je vsakdo lahko mirne vesti javno sodil o kakršnem koli kulturnem dogodku, neargumentirano kritiziral ali celo grobo zavrnil kako eksperimentalno delo. Danes je zaradi specializacije in hitrih preskokov v umetnosti, ob delu, ki nam je tuje in mu ne moremo takoj priti blizu, bolj pošteno in odkrito dati roko na srce in se vprašati: Kaj pa če sem jaz ostal na starih pozicijah in me je razvojni prehitel? To pa bi bila tudi že pot k spreminjanju našega odnosa do amaterskega filma, izkazalo bi se, da je bilo vprašanje o krizi mladinskega amaterskega filma neumestno postavljeno, da ne gre za ustvarjalno krizo filma, ampak za krizo naših odnosov do njega in za krizo našega medsebojnega zaupanja in tolerance.

Marjan Ciglič

MEDNARODNI KONGRES FILMSKIH KLUBOV V KASLU

Tema kongresa: film — sredstvo politične propagande

Kassel, prijazno zahodnonemško mesto blizu meje z Vzhodno Nemčijo, je bil od 31. marca do 5. aprila prizorišče mednarodnega kongresa filmskih klubov. Udeležilo se ga je nad tristo (predvsem mlajših) članov filmskih klubov, največ iz ZRN, pa tudi iz Belgije, Nizozemske, Francije, iz Jugoslavije pa nas je sodelovalo deset članov filmskega oddelka Pionirskega doma iz Ljubljane. Kongres se je tokrat spoprijel s temo: film — sredstvo politične propagande; in ni naključje, da je bil prav v Kasslu — ta je namreč znan po precej razgibanem političnem življenju in aktivnosti mladine.

Kongres je torej poskušal, kot je razvidno iz naslova, obdelati politično propagando v filmu; tako smo videli nekaj s te plati karakterističnih starejših filmov, največ pa seveda novih, modernih, ki se po svoje lotevajo problemov sedanjega družbe na različnih koncih sveta — z njenimi značilnostmi, napakami, prednostmi, slabostmi; te pa — v skladu z namenom filma — po svoje »obarvajo«, nekateri bolj, drugi manj prepričljivo, uspešno. O predvajanih filmih smo se seveda pogovarjali, razprava je potekala v treh različnih »govorečih« skupinah (nemška, francoska, angle-

ška), vendar se zaradi (ne)znanja jezikov ni razživila; bila je le dvakrat. Nasploh je na kongresu prevladovala nemščina (pogovori z režiserji, večina filmov, gradivo, časopis o kongresu — vse je bilo le v nemščini), Jugoslovani pa se z znanjem nemščine (razen dveh) nismo mogli ponášati in smo zato ostali precej na robu dogajanja. Organizirani so bili še posebni seminarji, ki so ločeno obravnavali različne aspekte filmske propagande: kakšne so možnosti in omejitve političnega vpliva filma; film kot množično propagandno sredstvo vladajočega razreda; film med odkrito agitacijo in prikrito propagando; žal pa so bili le v nemščini. V posebnem gradivu za kongres so bila podrobno obdelana sredstva propagande nasploh, še posebej pa filma.

Filmi so se vrstili dopoldne in popoldne, včasih celo zvečer; njihov izbor je bil zelo pester, videli smo filme različnih nacionalnih produkcij, različnih dolžin, dobre in slabe. Jugoslavijo je zastopal edino Žilnik z Zgodnjimi deli; publika ga je kar dobro sprejela. Še enkrat smo imeli priliko videti na naši televiziji že predvajani francoski film Daleč od Vietnama, delo samih znanih režiserjev; ta film je nedvomno najboljši, kar smo jih videli v Kasslu, če izvajam nekatere starejše, že znane — Eisensteinovo Stavko (nemi film iz leta 1925), ki je bil še vedno toplo sprejet; belgijski film Borinage — zanimiv prikaz gospodarske krize leta 1933. Značilno pa je bilo, kako je nemška mladina sprejela leta 1935 posneti slavospev 3. rajhu, kjer se nenehoma vrstijo parade, mitingi, patetični Hitlerjevi govori, navdušeno odobravanje množic... Mladi so se vsemu temu samo posmehovali, histerični govori Hitlerja so vzbujali le splošen smeh. Moderni zahodnonemški filmi so bili po kvaliteti povsem povprečni — lotevajo se predvsem študentskih nemirov, vendar na zelo vsiljiv, dolgozven način. Posrečena je bila le »Samozasčita demonstrantov«, satira na demonstracije zaradi demonstracij. Prava polomija pa je vzhodnonemški idilično-sentimentalni film Dnevnik neke nemške žene, ki govori o »deželi iz pravljice«, Vzhodni Nemčiji, medtem ko je Zahod ves črn, umazan, nevaren. Učinkoval je naravnost smešno; lep primer propagandnega filma, ki povsem zgreši namen. Videli smo tudi po en češki, poljski, madžarski, nizozemski film, še več pa italijanski, francoski, angleški; ti so različno uspeli. Večjo pozornost je vzbudila kubanska kinematografija, ki se je predstavila s serijo protiameriških filmov; izstopata posebno film o Vietnamu in o umorih vodilnih politikov v ZDA — Johna in Roberta Kennedyja in Martina Luthra Kinga. Slednji je značilen agitacijski film, naperjen proti ZDA (na kongresu smo se namreč domenili ločiti agitacijske filme od propagandnih: propagandni širijo neko idejo, ki je v skladu z nekim družbenim sistemom, z namenom, da pridobijo čim več privrženec, agitacijski pa

podžigajo, širijo ideje predvsem proti čemu). Slabost kubanskih filmov pa je njihova ozka usmerjenost, enostranska napadalnost; tako je vseh političnih zločinov v Ameriki kriv edino Johnson!

Zadnji dan smo si ogledali še festival nemškega mladinskega filma; tehnično so bili filmi kar dobri, nasploh pa so se le redko povzpeli nad začetniško raven. Na tem festivalu so sodelovali tudi nekateri tuji mladi režiserji, predvajani so bili tudi trije kratki filmi našega mladega režiserja Janeza Megliča.

V kasselskem Staatstheatru smo si ogledali precej sodobno priredbo Shakespearovga Tita Andronika; presenetila nas je zelo moderna scena (gole stene, tla pa posejana s kamni različnih velikosti), predvsem pa učinkovito, originalno me-

njevanje prizorov — brez zastorov, spremljano z oslepljujočo migetajočo svetlobo in predirno glasbo. Predstava je bila nasploh zelo »krava«, igralsko pa precej šibka.

Jugoslovani smo bili v Kasslu sprejeti zelo toplo; edini od vseh udeležencev smo stanovali v hotelu v centru mesta, tako da smo si lahko temeljito ogledali mesto — palačo Wilhelma I., muzej z deli Rembrandta, Rubensa, velikanski spomenik Herkula, visok 71 metrov. Od Kassla smo se težko ločili, saj je bil kongres za vse prijeten dogodek, posebno še, ker smo se mladi iz različnih dežel hitro spoprijateljili in navezali drug na drugega. Morda kongres ni povsem uspel glede filmske plati, vsekakor pa veliko pomeni za zblizanje mladih pristašev filma po Evropi.

Milan Vodopivec

V ZNAMENJU HUMORJA IN POEZIJE

V okviru proslav 25-letnice češke in slovaške ljudske kinematografije je potekala tiha in delovna X. revija češkoslovaškega filma za otroke in mladino. Gottwaldov, mesto, kjer so nastali prvi češkoslovaški lutkovni filmi, je bilo ponovno gostitelj prireditve ter domačih in tujih gostov.

Zaradi splošne negotovosti v celotnem kulturnem življenju ČSSR je bila bera celovečernih filmov nekoliko slabša. Josef Pinkava, ki je blesteč v krajših igranih filmih za otroke, se je preizkusil v psihološki kriminaliki Mučenje moža. V okvir raziskave o nenadni smrti starega poštarja in ločevanja staršev je vtkan otrokov konflikt med navidezno (vera v ljudi okoli nje) in resnično podobo sveta (izguba zaupanja). Zanimiva tema, ki pa dramaturško niti režijsko ni doživela obdelave, da bi naredila film zanimiv mlademu gledalcu. Zato pa je Radim Cvrček, avtor filmov Tanja in dva revolverša in Žirafa, s svojim smislom za humor, poezijo in akcijo ustvaril film Odrasli smejo vse. Mladi gledalci so proglasili film za najboljši film revije. Enak vtis pa je pustil tudi pri odraslih in razvajanih ocenjevalcih.

Posebno mesto v češkoslovaški kinematografiji za najmlajše zavzemajo televizijske serije. Serijam kratkih filmov o krtku so se pridružile še serija o razbojniku Rumcajsu, Medušku in Bombulku. To so risanke, ki s svojim junakom že leta in leta vežejo mlade gledalce na določene oddaje češkoslovaške televizije.

Po oblikovni in vsebinski plati pa je zanimiva koproducijska serija o gospodu Tau in njegovem čarobnem klobuku. Lutka gospod Tau dobiva človeško podobo in skuša ustvarjati radost in veselje povsod, kjer žive dobri ljudje. Pravljica tema v modernem dekorju, pretkana s poezijo in humorjem, realizirana s sodobnim filmskim izrazom, bo podarila nekaj prijet-

nih uric mladim gledalcem nemške, avstrijske in češkoslovaške televizije, v katerih koprodukciji je serija tudi nastala.

Poleg 20 kratkih filmov iz raznih serij so prikazali še 26 kratkih filmov, ki so namenjeni otrokom in ki po svoji kakovosti segajo v sam vrh svetovne proizvodnje. Filmi si niso niti po obliki niti po pristopu k temi med seboj podobni. Otroka zabavajo in vzgajajo.

Hermína Tyrlova je kljub svojim 70 letom še vedno mlada raziskovalka filmskega izraza. Njen novi film Betlehemska zvezda ni le novo odkrivanje na področju animacije. Njeni lutki iz volnene nitke je dodan trd material. Film je lirichen zapis o Kristusovem rojstvu. Pripoved je neposredna, jasna in nezahtevna. Vendar je v ospredju predvsem vzdušje, ki veje skozi ves film. Uspelo ji ga je ustvariti s filmskimi odlikami gibanja (predmetov, kamere, barv itd.). Potisnilo je zgodbo v drugi plan. Isto zapažamo tudi pri filmu Radima Cvrčka Zakaj se leta. Film je namenjen mladim ljudem in govori o sreči ljubzenskega doživljanja. Elementi gibanja in barve so maksimalno izkoriščeni in delujejo izredno poetično.

Vsem filmom, ki so bili predvajani na letošnji reviji, pa je skupna ena črta. Nikoli ni bilo skupaj toliko filmov s tako lahкотnim humorjem in poetičnim odkrivanjem malih radosti kot letos.

Mirjana Borčić

•FILMSKE BELEŽKE•

izdaja

Združenje filmskovzgojnih delavcev pri ZKPOS — Urejšajo
Mirjana Borčić, Igor Gedrih,
Andrijan Lah

ŽIRIJA JE IZBRALA

Žirija je izbrala za predvajanje v Ljutomeru naslednje pionirske filme:

1. Dyakrat belo — skupina kranjskih kinoamaterjev, Kranj
2. Nesreča — Kino klub Zarja o. š. Vojka Smuc, Izola
3. Stara sem 14 let — KK Zarja o. š. Vojka Smuc, Izola
4. Srečni Lado in ... KK o. š. L. Seljak, Kranj
5. Igra — KK o. š. Ivan Skvarč, Zagorje
6. Žogica — skupina kranjskih kinoamaterjev, Kranj
7. Alda — KK dr. Karl Grosman o. š. Ivan Cankar, Ljutomer
8. Prvi sneg — KK o. š. dr. France Prešeren, Kranj
9. Drevo — KK o. š. Ivan Skvarč, Zagorje
10. Črna — Pionirski dom, Ljubljana
11. Sneženi mož — Pionirski dom Ljubljana
12. Vojlice — KK o. š. F. Prešeren, Kranj
13. Zobatec — KK o. š. Lucijan Seljak, Kranj
14. Mali vitez — KK Zarja o. š. Vojka Smuc, Izola
15. 28. februar — KK o. š. Lucijan Seljak, Kranj
16. Na gradbišču — Pionirski dom, Ljubljana
17. Deklici — Pionirski dom, Ljubljana
18. Vojnja — skupina kranjskih kinoamaterjev, Kranj
19. Točno opoldne — KK o. š. Lucijan Seljak, Kranj
20. Evin greh — KK o. š. France Prešeren, Kranj
21. Igra — KK o. š. France Prešeren, Kranj
22. Fantazija — KK o. š. Ivan Skvarč, Zagorje
23. LUX — Smartno pod Smarno goro

Žirija je izbrala za predvajanje v Ljutomeru naslednje mladinske filme:

1. Prizor z vaze — filmski studio Pionirskega doma Ljubljana
2. Jaz imam pa rožico — skupina kranjskih kinoamaterjev Kranj
3. Izidor — KK gimnazije Poljane
4. Rdeča barva je ... skupina kranjskih kinoamaterjev Kranj
5. Poslednji siht — železarski izobraževalni center — Jesenice
6. Ona — skupina kranjskih kinoamaterjev Kranj
7. Gitanjali SKS
8. Most — KK Mladi Dravograd
9. Cemu — KK Kočevje
10. Pot olajšav — KK Mladi — Dravograd
11. Vlak — KK gimnazije
12. Kmetija SKS

Deset let Prežihove bralne značke

Statistika ugotavlja, da obiskuje v SR Sloveniji osnovno šolo okoli 230.000 otrok ki jih poučuje približno 10.000 učiteljev. Le-ti se pri svojem učnovzgojnem delu poslužujejo številnih oblik sodobnega pouka.

Brez dvoma sodi vsakoletno tekmovanje za bralne značke med tiste oblike šolske dejavnosti, ki najbolj prevzamejo mladega duha in mlado srce. Plemenita zamisel tega kulturnega gibanja, ki je do danes zajelo že vso našo ožjo domovino, se je porodila pred desetimi leti. Pobud-

niki zanjo, kakor tudi organizatorji vseh dosedanjih tekmovanj za bralne značke so bili prosvetni delavci (zlasti tisti, ki poučujejo materinščino) ter številni drugi družbeni delavci, ki žele zagotoviti zdrav kulturni razvoj našega mladega rodu.

Prva podelitev bralnih značk — Prežihovih — je bila 22. maja 1961 v Prevaljah ob prisotnosti starostne slovenskih mladinskih pisateljev Franceta Bevka. Odsihod se je tekmovanje za bralne značke vedno bolj širilo; tekmovanju za Prežihovo bralno značko so se pridružila tudi tekmovanja za bralne značke, imenovane po vseh velikih slovenskih literarnih ustvarjalcih na vsem slovenskem ozemlju od Prekmur-

ja in Koroške do Primorske, od Gorenjske do Bele Krajine. Najlepša plat tega tekmovanja, ki vzpodbuja otroke k branju zares dobrih knjig, je v tem, da ne pozna »zvezdnosti«, marveč skromno toda spodbudno nagraduje ljubitelje materinega jezika in lepe književnosti bodisi izvirne bodisi prevedene iz tujih jezikov. In kolikšna mera čistega veselja zažari v svetlih očeh mladega bralca, ko mu književnik stisne roko ter mu podeli zaslužen priznanje — blestečo bralno značko!

Letos, to je ob deseti obletnici Prežihove bralne značke, bo 7. junija v Kottljah na Koroškem pod pokroviteljstvom Zveze prijateljev mladine Slovenije ter skupščin občin Ravne, Radlje, Slovenj

Gradec ter Dravograd zborovanje mladih bralcev in tekmovalec za bralne značke, združeno s srečanji s slovenskimi književniki.

V počastitev te pomembne kulturne obletnice mladega rodu je založba Mladinska knjiga v zbirki Priročniki za estetsko-literarno vzgojo izdala dokumentarno knjižico z naslovom »10 let Prežihove bralne značke«. V njej je prikazan nastanek in dosedanje razvoje gibanja tekmovanja za bralne značke ter priložen seznam sto izbranih mladinskih knjig (vse je izdala Založba Mladinska knjiga), prikladnih za bralno tekmovanje ter za šolske knjižnice osnovnih šol. Knjižica stane samo 5 N-din.

VIATOR

Podeljene bralne značke

Mesec maj so proslavili v Pomurju zelo slovesno: s številnimi prireditvami, tekmovanji in podelitvijo bralnih značk Miška Kranjca.

Bralne značke Miška Kranjca so svečano podelili 9. maja v Gornji Radgoni. Ob pestrem programu so se srečali pionirji in mladinci radgonske občine. Nastopili so mladi literati in tamburaški zbor iz Stogovca, bralne značke pa je podelil pisatelj Ivan Potrč. Podelili so 66 Cicibanovih, 84 bronastih, 56 srebrnoplatinskih in 46 zlatih značk.

25. maja — na dan mladosti so podelili bralne značke tudi v Murski Soboti. V dvorani Kina Park so se zbrali šolarji in pisatelji: Miško Kranjec, Branka Jurca in Ivan Potrč. Tudi tu so mladi literati brali svoja dela, mešani zbor iz Murske Sobotice pa je zapel nekaj narodnih pesni. Bralne značke je prejelo okrog 1000 pionirjev, dve zlati znački pa sta dobili učenci soboške gimnazije. Branka Jurca je podelila 180 cicibanovih bralnih značk.

Tilika Kreft

Novi 12-članski uredniški odbor revije Ciciban

»Ciciban« poslej 15-krat na leto!

Odlično urejani list za naše najmlajše, otroška revija »Ciciban«, praznuje letos 25-letnico svojega plodnega izhajanja. Ob tem pomembnem jubileju je list od predsednika republike maršala Tita prejel odlikovanje za doslej opravljeno kulturno poslanstvo: Red za zasluge s srebrnim vencem.

Vzpodbujen z doseženimi uspehi, finančno pa osamosvojen vsled nenehno naraščajoče naklade, ki je v letošnjem šolskem letu narasla že na zavidljivo število 70.000(!) izvodov, se je uredniški odbor »Cicibana« odločil, da bo v novem šolskem letu, to je že letos jeseni »Ciciban« začel izhajati petnajstkrat na leto. To pomeni, da bodo predšolski otroci in učenci prvih treh razredov osnovnih šol — le-tem pa je »Ciciban« predvsem namenjen — prejeli svoj list vsake tri tedne. Kolikšen učnovzgojni pomen bo ta ukrep imel za vzgojno-

varstvene ustanove in nižje razrede osnovnih šol, bržkone sploh ni treba še posebej poudarjati.

Ce zgolj shematično, torej nasilno, razporedimo časovni razmak treh tednov, ki bodo pretekli od izdaje ene do druge številke »Cicibana«, bi to razdobje lahko razdelili na tri dele: prvi bo zajemal veselo prejetje »Cicibana« ter načrtno obravnavanje vsebovanega gradiva, drugi bo pomenil fazo utrjevanja in ponavljanja prebranega oziroma naučenega, tretji pa bo tisti, v katerem bo izveševanje navdušenja ob že znanem besedilu in slikah nadomestilo zvedavo pričakovanje naslednje številke z doslej še neznanom literarno in poljudnoznanstveno vsebino in ilustracijami.

V novem obogatenu letniku »Cicibana« bodo, kot doslej, sodelovali znani slovenski književni in likovni ustvarjalci, poleg tega pa obeta uredništvo še nova, zelo domiselna presenečenja. Le-teh pa

ne kaže takoj izdati, saj je znano, da prehitro razkrita skrivnost izgubi sleherni čar. In kar je najvažnejše, je to, da ostane naročnina nespremenjena.

Srečno pot, »Ciciban«!

VIATOR

Berta Golob

Združeno železniško transportno podjetje Ljubljana

ZAVOD ZA STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- na železniški elektro-kovinarski šoli v Ljubljani, Kurilniška 3:
 1. INSTRUKTORJA PRAKTIČNEGA POUKA MEHANIŠKE ALI ELEKTROSTROKE
 2. UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA ZA A PROGRAM ELEKTROSTROKE
 3. UČITELJA STROKOVNEGA RAČUNSTVA
- na železniški prometno-transportni šoli v Mariboru, Preradovičeva 33:
 4. UČITELJA SLOVENSKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA

Vsa navedena delovna mesta so za nedoločen čas. Nastop dela pa za delovna mesta pod 1., 3. in 4. s 1. septembrom 1970, za delovno mesto pod 2. pa s 1. januarjem 1971.

Pogoji:

- pod 1. strojni tehnik ali elektrotehnik, zaželeno s poklicno šolo in 5 let delovnih izkušenj v proizvodnji, zaželeno pri vzdrževanju dizelskega ali elektrolokalnega vozila
- pod 2. strojni tehnik, zaželeno s poklicno šolo in 5 let delovnih izkušenj v proizvodnji ali pri vzdrževanju železniških vozil
- pod 3. profesor matematike
- pod 4. profesor slovenščine in nemščine

Prijave sprejema komisija za delovna razmerja sveta Zavoda za strokovno izobraževanje, Ljubljana, Moše Pijade 39. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

OSNOVNA ŠOLA MEREŽIGE PRI KOPRU

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za šolsko leto 1970/71:

- 2 učitelja za razredni pouk — U
- 1 učitelja za biologijo in kemijo — PRU ali P
- 1 učitelja za zgodovino in zemljepis — PRU ali P
- 1 učitelja za matematiko in fiziko — PRU ali P
- učitelja za slovenščino in srbohrvaščino — PRU ali P
- 1 učitelja za telesno vzgojo in tehnični pouk — PRU ali P

Stanovanja po dogovoru (samska ali družinska). Ugodne prometne zveze s Koprmo.

Zeleno, temno zeleno...

Ob razstavi likovnih del akademkega slikarja Leopolda Hočevarja v Trbovljah

Majsko praznovanje je popestril v Trbovljah akademski slikar Leopold Hočevar-Hoči z razstavo 35 olj. Razstava je bila v trboveljskem delavskem domu, njena otvoritev pa je nalezla na zelo ugoden odziv, saj se je udeležilo blizu sto ljudi.

Leopold Hočevar poučuje likovni pouk na šoli Ivana Cankarja, svoj prosti čas pa pre-

liko popravlja. Mogoče sem k temu prispeval največ sam, ker sem naredil korak k publiki s tem, da sem svojim nekdanjim zelenim in še bolj zelenim barvam dodal nekaj več svetlobe in optimizma. Vendar ti novi toni niso neiskreni, moji so, kot je moja dolina, v kateri živim. Ta dolina z okoliškimi grapami in hribi, tovarnami, jaski, tirnicami in drugimi industrijskimi objekti mi nudi neizčrpne možnosti izražanja. Nikjer pokrajina ni tako nenavadna in prenetljiva, kot je tu v Zasavju. Zdi pa se mi, da sem o tej pokrajini in ljudeh povedal samo delček tistega, kar bi rad in kot bi rad. Veliko dela me še čaka. Vesel bi bil, če moj delovni čas ne bi bil tako razbit, kot je, saj sem razpet med dvojne neizprosne dejstve. Mislim, da v tem delim usodo vseh slovenskih slikarjev, ki ne morejo živeti kot svobodni umetniki. Razumevanje ravnanja je edino, na kar se lahko opramo, in reči moram, da na šoli nisem nalezl na gluha ušesa. Tu v Trbovljah me nekoliko moti, da ne premoremo kake načrtne razstavne politike, vse je prepuščeno več ali manj nenačrtnosti in dobri volji posameznikov, nimamo razstavne prostora s primerno svetlobo, pa tudi pri oblikovanju kulturne politike sploh slikarji nimamo dovolj besede. V Trbovljah delamo in živimo štirje akademski slikarji in kulturni forumi bi morali s tem računati. Pa ne le ti, ampak tudi podjetja in ustanove; potem se ne bi pripetilo, da na razstavi ne bi bilo odkupljeno niti eno delo, kot se je že zgodilo. Marsikaj bo treba še storiti, da se bo okus tistih, ki razpolagajo z denarjem, spremenil v prid akademskim slikarjem...

Za pričujočo razstavo sem zbral skoraj vsa dela, ki jih premorem, zato učinkuje mogoče malce neenotno in neurejeno. Priznam pa, da odkrivam nekatere kvalitete in slabosti šole na tej razstavi, saj doma ne premorem prostora, kjer bi se študiju in primerjavi lahko temeljito posvečal.

V prazničnih dneh si je razstavo ogledalo številno trboveljsko občinstvo, mlademu in obe-tajočemu slikarju pa želimo pri nadaljnjem ustvarjanju še veliko uspešnega miru in uspe-

stanje v zadnjem času vsaj ne-

Akademski slikar Leopold Hočevar

Živi v skromnem ateljeju in mu je slikanje druga delovna obveznost. Rojen je bil v Hrastniku, študiral v Ljubljani, specialko za oljno slikarstvo je končal pri profesorju Maksimu Sedežu. Doslej je samostojno razstavljal v Trbovljah in Hrastniku, skupinsko pa večkrat v Zagorju, saj je bil že večkrat v izlaski slikarski koloniji, nadalje v Idriji, Beogradu, Trstu, Ljubljani, Subotici, v Avstriji in Franciji. Sodi med najmlajše slovenske slikarske generacije.

Sam pravi o svojem delu in sebi naslednje:

Slikarji, ki nam slikanje ni edini poklic, smo v težki situaciji, ker je težko biti dober pedagog in dober slikar. Oboje zahteva čelga človeka, če pa se vsemu pridruži še neurejen odnos do slikarstva sploh, pa je še toliko težje. Moja dosedanja nova revija izpodrinila staro samo zato, ker je v Vsevedu znanje dosegljivo pretežno po vizualni poti, Pionirja pa je treba predvsem brati.

Nande Razboršek

Delovni kolektiv

VZGOJNO VARSTVENEGA ZAVODA V LITJI

razpisuje delovna mesta:

1. RAVNATELJA

Pogoj: vzgojiteljska šola s strokovnim izpitom in 10-letno pedagoško prakso

2. VZGOJITELJICA

Pogoj: končana vzgojiteljska šola z diplomom

Zavod nima stanovanj.

Prednost pod tč. 1 imajo že zaposleni delavci.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

SVET VVZ CICIBAN LJUBLJANA, Šarhova 29

razpisuje prosto delovno mesto za nedoločen čas

MEDICINSKO SESTRO — PEDIATRIČNA SMER

Pogoji: dokončana Srednja šola za medicinske sestre, pediatrična smer z diplomom

Prošnjo z življenjepisom in dokazili o strokovni izobrazbi naj pošljejo zainteresente na svet zavoda do 18. junija 1970. Možnost prijave imajo tudi kandidatke, ki bodo zaključile šolanje v letošnjem letu.

Razpisna komisija pri

OSNOVNI ŠOLI FR. ROZMAN-STANE, Smartno pri Litiji

razpisuje na podlagi 52. člena statuta in 4. člena pravilnika o delovnih razmerjih naslednja delovna mesta:

Osnovna šola Fr. Rozman-Stane, Smartno pri Litiji

— 1 UČITELJA ZA TELESNO VZGOJO, PRU ali P na razpolago je garsonjera v bloku

Osnovna šola Primskovo:

— 2 UČITELJA, U samsko stanovanje zagotovljeno, dodatek za težje delovno mesto

Osnovna šola Mamolj:

— 1 UČITELJA, U samsko stanovanje zagotovljeno, dodatek za težje delovno mesto

Osnovna šola V. Stanga:

— 1 UČITELJA, U samsko stanovanje, dodatek za težje delovno mesto

Razpisna komisija

OSNOVNE ŠOLE FRANC ROZMAN-STANE LJUBLJANA, Celovška 427

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

— POMOČNIKA RAVNATELJA

za nedoločen čas, U, PRU ali P z desetletno prakso

— UČITELJA MATEMATIKE

za nedoločen čas, PRU ali P

Nastop službe 1. septembra 1970.

Prošnje vložite na naslov: razpisna komisija osnovne šole Franc Rozman-Stane, Ljubljana, Celovška 427. Stanovanj ni na voljo.

Svet OSNOVNE ŠOLE DOBROVA PRI LJUBLJANI

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

— učitelja za tehnično vzgojo in fiziko

Pogoj: pedagoška akademija

— učitelja za enooddelčno podružnično šolo Brezje

Pogoj: učiteljišče ali PA — razredni pouk in strokovni izpit.

Na voljo je družinsko stanovanje.

— učitelja za zemljepis

honorarno 8 ur tedensko

Pogoj: PA ali visoka šola

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi.

Z Ljubljano so ugodne avtobusne zveze.

NAGRAJENI ZA POSEBNE DELOVNE USPEHE

V zadnjem Prosvetnem delavcu smo poročali, da je Republiška izobraževalna skupnost nagradila za posebne delovne uspehe zavode za usposabljanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju in strokovne delavce v teh zavodih. Nagrade je razdelil predsednik izobraževalne skupnosti SRS tov. dr. Lujo Suklje 15. maja 1970 v Klubu poslancev.

Uvodoma je predsednik podaril, da je skrb za razvojno as. uslavi. Ta naša skrb se izraža tako, da imamo tudi za to mladino šole in zavode, v katerih se usposablja za življenje. Republiška izobraževalna skupnost financira 19 takih zavodov, v katerih dela preko 500 pedagoških delavcev, socialnih delavcev in psihologov.

Poleg sredstev za izvrševanje učno vzgojnih programov je izobraževalna skupnost SRS v preteklem letu predvidela tudi sredstva za nagrajevanje posebnih delovnih uspehov, ki so jih dosegli zavodi in posamezniki. Kandidate je izbrala posebna komisija, v kateri so sodelovali zastopniki sekretariata za prosveto in kulturo, sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, zavoda za šolstvo, Skupnosti posebnih šol in zavodov in Društva defektologov SRS. Ta komisija je v sodelovanju s strokovnimi zbori vseh zavodov po določenem načinu in ključu izbrala kandidate, ki jih je predložila izvršnemu odboru Izobraževalne skupnosti. Izvršni odbor je 9. 4. 1970 sprejel sklep, da se nagrade podelijo osmim zavodom in 51 strokovnim delavcem.

Ob podeljevanju nagrad je predsednik tudi omenil, da so nagrade skromne in da zato nikakor ne morejo biti merilo za vrednost doseženih posebnih delovnih uspehov. Več je vredno nagradencem za njihovo uspešno delo z razvojno prizadetimi otroki.

Pri izročanju nagrad je tajnik izobraževalne skupnosti SRS tov. Mirko Tušek podal o naslednjih:

ZAVOD ZA USPOSABLJANJE SLUSNO IN GOVORNO PRIZADETIH OTROK v Ljubljani, ki je v letu 1969 bil prvič ustanovljen, je v letu 1970 dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

V osnovnošolski dejavnosti je zavod sodeloval pri izdelavi okvirnega učnega načrta, uvedel kabinetno delo za pogovorne vaje in tudi sicer razširil kabinetni pouk. V šolskem letu je zelo izpolnjen diagnostično dokumentacijski material od kontrole govora in govornih sposobnosti do ORL in ADG izvidov, kar vse je sestavni del doslejšev učencev. Posebno pozornost je zavod posvetil organizacijskim in strokovnim dejavnostim, ki jih je izpolnjeval v skladu z učnim načrtom. V letu 1970 je zavod dosegel uspešno delo z otroki, ki so bili prizadeti zaradi slušne in govorne prizadetosti. V letu 1969 je zafel v predšolsko usposabljanje več slusnih in govornih prizadetih otrok kot prejšnja leta in tudi z nižjo starostjo do petih let. Izdelal je osnutek novega okvirnega učno vzgojnega programa, ki je izpolnjeval bogatimi dosedanjimi izkušnjami. Uvedel je novo dokumentacijo, kot magnetofonske posnetke otrokovega govora, poročila o poteku individualne slušne rehabilitacije, sistematizirane ORL pregledne in audimetirane. Vsi predšolski otroci so v rejskih družinah ali pri starših, rejnikih in starših pa sodelujejo s pedagoško in socialno službo zavoda.

Soboti). V zavodu je prisoten tudi strokovno proučevalni pristop v iskanju ustreznih oblik usposabljanja kombinirano prizadetih otrok predvsem na predšolski stopnji.

ZAVOD ZA SLEPO IN SLABOVIDNO MLADINO v Ljubljani je v lanskem letu praznoval 50-letnico obstoja. V zadnjih 24 letih se je v zavodu usposobil 284 slepih otrok, od katerih je večina redno zaposlenih, ostali pa so še na delovnem usposabljanju ali pa čakajo na zaposlitev.

Z uvajanjem novih metod dela, konstruiranjem posebnih učnih pripomočkov in razširjenosti dejavnosti v okviru organizacije gojencev se je zavod dvignil na visoko strokovno raven. Zavod je odprl tudi nove oddelke za močno slabovidne in oddelke za mentalno prizadete slepe in slabovidne otroke.

Strokovni delavci zavoda z veliko prizadevanjem uspešno izdelujejo didaktični material, s čimer se izboljšuje ponazoritev pouka in uvajajo nove dejavnosti.

Posebni uspehi so bili doseženi pri opismenjevanju brezoknih in enorokih slepih otrok, za katere je bilo treba izdelati posebne vaje za branje z ustnicami in preteze za delo z rokami. Zavod je izdelal prototipe za delovne mize s prototipom povečala za slabovidne z dvema lupama in neonsko razsvetljavo, natis beril in učbenikov s slikovnimi kontrasti za slabovidne abecede in s plastičnimi simboli za slepe in uvedel Braillove stroje ter normalno stroje pisne v višje razrede.

Pedagogi za slepe sami prireajo učbenike in drugo čtivo. Zavod ima 63 učbenikov za slepe in 8 za slabovidne v 5760 izvidov.

VZGOJNI ZAVOD JANKA PREMRLA VOJKA v Vipavi uspešno usposablja učilne cerebralno moteno invalide otroke in mu je v času šestletnega obstoja uspelo izvesti celotno organizacijo dela, ki zagotavlja kvalitativne uspehe s ciljem kompleksne rehabilitacije.

Zavod je z organiziranim učno vzgojnim delom, na temelju ustreznih načrtov in specialnih programov ter med strokovnimi delavci, socialnimi delavci in zdravstvenimi strokovnjaki, v skladu s fizio vzgojnega dela der vključena v ustrezne gospodarske dejavnosti za učilne cerebralno moteno invalide otroke dosegel delovne uspehe na evropski ravni.

PREHODNI MLADINSKI DOM v Ljubljani je prvi uvedel metode teamskega dela pri obravnavi vedenjskih in osebnostnih motenj otrok in vključil v strokovni team, poleg pedagoške in zdravstvene službe, tudi socialno in psihološko, študentov višjih in visokih šol pa nudi možnost hospitalizacij in študijske prakse. Tudi drugi vzgojni zavodi za vedenjsko in osebnostno motene otroke dobivajo iz Prehodnega mladinskega doma pomoč in nasvete predvsem z izpitnimi zaključnimi poročili o polničenju z dodatnimi strokovnimi nasveti za nadaljnjo obravnavo posameznih primerov.

Zavod je samoiniciativno več let vodil seminar o psihodinamiki vedenjskih in osebnostnih motenj pri otrocih. Tega seminarja so se udeleževali tudi vzgojitelji slovenskih vzgojnih zavodov in si s tem izpolnjevali strokovne potrebe.

VZGOJNI ZAVOD V VERŽEJU je v lanskem letu zgradil novo osmiletno šolo, katero poleg gojencev zavoda obiskujejo tudi šolobvezni otroci veržske šolskega okoliša. Poseben uspeh je zavod dosegel tudi s tem, da so tako združeno šolo v celoti osvojili tamkajšnji prebivalci, s katerimi zavod dobro sodeluje tudi na drugih področjih.

Pouk v osnovni šoli se vrši po normalnem učnem načrtu, le da so gojenci zavoda deležni poglobljenih metod dela, kadar je to potrebno, v posebnih oddelkih, sicer pa so združeni v vdelkih z zunanjimi učenci. S tem sožitjem je dosežen izreden pedagoški uspeh in je njegova vrednost zlasti v tem, ker gojenci zavoda niso izolirani od svojih vrstnikov.

Vzgojne skupine so vodene po družinskem sistemu. Otroci v zavodu imajo tudi skupne organizacije ter uspešno sodelujejo v raznih izvenšolskih dejavnostih. Izreden uspeh take organizacije dela se kaže v tem, da se gojenci ob dopustu lažje in sigurneje vključujejo v življenje.

V zavodu se je izboljšala kvaliteta življenja in vzgojnega dela tudi z uspešno organizacijo rodiljskih sestankov za starše gojencev ter z razvijanjem športnega, glasbenega in kulturnega življenja.

VZGOJNI ZAVOD V SLIVNICI pri Mariboru vse svoje gojence poklicno šola usposablja v delovnih organizacijah, podjetjih in šolah izven zavoda. S tem svojim konceptom dela je zavod našel za vse svoje gojence ustrezna učna in delovna mesta. S spremljanjem gojencev na delovnih mestih in v poklicnih šolah tesno sodeluje z mojstri in učitelji. Z nenehnim izpolnjevanjem organizacijske in vsebinske dela v zavodu se je izpolnil tudi izobražena struktura strokovnih delavcev.

V devetih letih obstoja zavoda je bilo odpuščenih 256 gojencev. Od teh je bilo kvalificiranih in priučenih delavcev 161. V zadnjih letih zapušta zavod našel dolga gojencev kot kvalificirani delavci najrazličnejših